
PLA DIRECTOR
DE COOPERACIÓ
AL DESENVOLUPAMENT
2015-2018

PER UN PAÍS
COMPROMÈS AMB
LA IGUALTAT
DE GÈNERE I ELS
DRETS HUMANS

© 2015 Generalitat de Catalunya, Departament de la Presidència, Secretaria d'Afers Exteriors i de la Unió Europea, Direcció General de Cooperació al Desenvolupament, Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

1a edició juny 2015

Dipòsit legal: B 16724-2015

Disseny gràfic: EXITDESIGN

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets (Generalitat de Catalunya, Departament de la Presidència, Secretaria d'Afers Exteriors i de la Unió Europea, Direcció General de Cooperació al Desenvolupament, Agència Catalana de Cooperació al desenvolupament) i no se'n faci un ús comercial o una obra derivada, per als quals caldrà demanar permís. La llicència completa es pot consultar a <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Resolució 1030/X del Parlament de Catalunya, per la qual s'aprova el Pla director de cooperació al desenvolupament 2015-2018

Tram. 259-00003/10

Comissió D'ACCIÓ EXTERIOR, UNIÓ EUROPEA I COOPERACIÓ

La Comissió d'Acció Exterior, Unió Europea i Cooperació, en la sessió tinguda el dia 22 d'abril de 2015, de conformitat amb l'article 148.7 del Reglament, ha debatut el Projecte del Pla director de cooperació al desenvolupament 2015-2018 (tram. 259-00003/10), presentat pel Govern, i les esmenes presentades pel Grup Parlamentari de Ciutadans (reg. 105015), el Grup Parlamentari Socialista (reg. 105180), el Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa (reg. 105222), el Grup Parlamentari de Convergència i Unió (reg. 105223), el Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana de Catalunya (reg. 105234) i el Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya (reg. 105235). Finalment, d'acord amb l'article 146 del Reglament, ha adoptat la següent.

Resolució

El Parlament de Catalunya aprova el Pla director de cooperació al desenvolupament 2015-2018 següent:

PLA DIRECTOR DE COOPERACIÓ AL
DESENVOLUPAMENT 2015-2018

TAULA DE CONTINGUTS

---

01. Presentació	06
02. Oportunitats i reptes en un context canviant	10
03. Visió i missió	14
04. Enfocament estratègic: gènere i drets humans per a un desenvolupament humà sostenible	16
05. Una cooperació participativa, coherent i transparent	22
5.1. La participació com a valor afegit de la cooperació catalana	24
5.2. La coherència de polítiques per al desenvolupament	26
5.3. La transparència i el retiment de comptes	27
06. Objectius del Pla director	28
6.1. Objectius estratègics quant als drets	30
6.1.1. Objectiu estratègic: drets humans de les dones	32
6.1.2. Objectiu estratègic: drets col·lectius dels pobles	36
6.2. Objectius estratègics quant a territoris	38
6.2.1. Avançar en la focalització geogràfica de la cooperació catalana	40
6.2.2. La localització de la cooperació al desenvolupament	42
07. Proposta per a la implementació	44
7.1. Impulsar una acció coordinada i coherent de govern	46
7.2. Treballar d'una manera més integrada el desenvolupament, l'acció humanitària i l'educació per al desenvolupament	48
7.3. Impulsar noves aliances per al desenvolupament. Clústers de cooperació	50
7.4. Adaptar les modalitats i els instruments a l'enfocament estratègic de gènere i drets humans	52
7.5. Impulsar la comunicació per al desenvolupament	54
7.6. Promoure la incidència global	55
08. Gestió del coneixement, planificació, seguiment i avaluació	57
09. Recursos i capacitats	61
9.1. Recursos econòmics	62
9.2. Capacitats dels actors	63
10. Compromisos i fites del Pla director	64
11. Resum executiu	74
- Sigles i acrònims	82
- Annex 1. Sistemes i mecanismes de protecció dels drets humans	84
- Annex 2. Nota metodològica	86

En aquest nou cicle, el Govern de la Generalitat de Catalunya vol reafirmar la seva implicació amb la política de cooperació al desenvolupament, conscient de la seva responsabilitat davant la governança mundial de reptes que afecten el conjunt de la ciutadania global. En aquest sentit, Catalunya assumeix una política de cooperació pública, participativa i participada, per a contribuir a la construcció d'un món més just i una governança global més democràtica a partir d'una cooperació de qualitat i transformadora, basada en drets, que atengui les desigualtats de gènere i s'orienti a la promoció i garantia dels drets humans de les dones i dels drets col·lectius dels pobles, amb especial atenció a la construcció de pau.

01 PRESENTACIÓ

El quart Pla director de la política pública de cooperació al desenvolupament posa en pràctica el compromís de Catalunya amb la llibertat, la justícia global i la solidaritat internacional en els termes en què ho expressa la Llei 26/2001, del 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament, en endavant Llei de cooperació.

01 Presentació

En aquest nou cicle, el Govern de la Generalitat de Catalunya vol reafirmar la seva implicació amb la política de cooperació al desenvolupament, conscient de la seva responsabilitat davant la governança mundial de reptes que afecten el conjunt de la ciutadania global.

En aquest sentit, Catalunya assumeix una política de cooperació pública, participativa i participada, per a contribuir a la construcció d'un món més just i una governança global més democràtica a partir d'una cooperació de qualitat i transformadora, basada en drets, que atengui les desigualtats de gènere i s'orienti a la promoció i garantia dels drets humans de les dones i dels drets col·lectius dels pobles, amb especial atenció a la construcció de pau.

El Govern té el convenciment que la salut democràtica d'un país es pot valorar també, entre altres, pel seu compromís internacional envers un món més lliure, just i en pau. Per aquest motiu, es considera la defensa, la protecció i la garantia dels drets humans, individuals i col·lectius, l'eix principal de la seva acció en matèria de cooperació al desenvolupament, i així es cristal·litza en la missió del Pla director.

Aquesta lectura del món basada en l'exigibilitat i la garantia dels drets humans entronca amb la voluntat transformadora que ha tingut sempre la cooperació catalana i condueix a focalitzar els esforços en els sectors de la població que pateixen una especial vulneració, tant des d'una perspectiva individual com col·lectiva.

Pel que fa als drets individuals, treballar per revertir la situació de discriminació de les dones esdevé una aposta del Govern en aquest cicle de planificació. La desigualtat entre les dones i els homes persisteix en gairebé tots els àmbits, afecta la meitat de la població i és un obstacle per al desenvolupament del conjunt de la societat. En plans directors anteriors, l'apoderament de les dones ja havia estat reconegut com a objectiu prioritari, recollint la sensibilitat i les capacitats de la societat catalana per a treballar en aquesta direcció. En aquest pla es reforça el compromís i, des d'una lògica de drets, s'aposta per situar els drets humans de les dones com un dels elements distintius de la cooperació catalana.

En aquest pla es reforça el compromís i, des d'una lògica de drets, s'aposta per situar els drets humans de les dones com un dels elements distintius de la cooperació catalana.

Pel que fa als drets col·lectius, el repte global de la governança democràtica comporta reforçar tots els processos d'aprofundiment democràtic i d'enfortiment de sobirania que situen els drets dels pobles en l'avantguarda dels moviments de transformació arreu del planeta. És una agenda que entronca amb el procés de transició nacional que viu avui Catalunya. D'una manera coherent, aquest pla treballa per l'aprofundiment democràtic, l'enfortiment de sobirania i la defensa de les identitats nacionals, els drets culturals i lingüístics, tot vetllant pel respecte al dret dels pobles a decidir llur futur lliurement, convençuts que la dominació o la subjugació dels pobles constitueix un gran obstacle per a la consolidació de la pau i la seguretat i que revertir aquesta situació resulta un element clau per a aprofundir la qualitat d'una democràcia.

Per tal de fer efectives aquestes apostes i reforçar la política pública es continuarà treballant en les tres línies estratègiques: desenvolupament, educació per al desenvolupament i acció humanitària. El Pla director preveu treballar-les d'una manera més integrada, amb actuacions que posin en relació les aportacions que des de cadascuna d'aquestes línies es poden fer a la consecució dels objectius estratègics prioritzats.

En aquest sentit, l'educació per al desenvolupament, entesa com el procés de generació d'una ciutadania global crítica, activa i compromesa, i també la sensibilització i la comunicació, són elements clau per a bastir una nova aliança entre el sector de la cooperació i una ciutadania activa que facin créixer l'adhesió de la societat catalana als valors de la cooperació al desenvolupament i la solidaritat internacional. El Pla es fa ressò d'aquesta idea i preveu impulsar la sensibilització, l'educació, la incidència i la recerca.

Finalment, aquest Pla director vol incorporar els aprenentatges de cicles anteriors en els quals s'ha evidenciat que els marcs doctrinals i la planificació han de convergir més estretament amb l'execució real perquè siguin una eina útil de seguiment als compromisos assumits; també ha quedat palesa la importància d'avançar en la focalització sectorial per a millorar la qualitat i evitar que l'atomització comporti una acció excessivament supeditada a la gestió i a la fiscalització.

02

OPORTUNITATS I REPTES EN UN CONTEXT CANVIANT

El Pla director 2015-2018 s'elabora en un context de canvis i transformacions importants, tant en la conjuntura internacional com en la nacional, que obliguen a repensar l'agenda del desenvolupament i a reflexionar sobre els plantejaments que fins al moment eren vigents.

02

Oportunitats i reptes en un context canviant

En clau internacional, el context està molt marcat, d'una banda, per l'aparició de nous actors i, de l'altra, per la revisió i el replantejament de les agendes vinculades al desenvolupament i a la cooperació al desenvolupament.

Respecte als actors, sorgeixen noves potències econòmiques regionals i internacionals amb una presència cada vegada més important en les relacions internacionals i en la cooperació al desenvolupament. Països que tradicionalment han estat considerats en vies de desenvolupament, actualment presenten economies en constant creixement i la seva capacitat d'incidència internacional és cada vegada més important. Aquest fenomen comporta noves oportunitats per a la cooperació Sud-Sud i nous reptes per a la governança del sistema.

Complementàriament, en les darreres dècades s'ha produït una proliferació d'actors no estatals que ha significat un repte en termes de coordinació i, alhora, una oportunitat per a la innovació en les modalitats i els instruments de cooperació.

Amb relació a les agendes de desenvolupament i cooperació, coincideixen diferents processos de revisió promoguts per organismes multilaterals que han incentivat l'emergència de lectures crítiques i propostes alternatives provinents de moviments socials. Així, les agendes de desenvolupament sostenible i d'eradicació de la pobresa (ODM 2015) es reconeixen indissociables des de la Declaració de Rio+20 i s'estan revisant conjuntament en una única Agenda Global de Desenvolupament Sostenible, on es debaten les prioritats per al post-2015.

Paral·lelament, s'estan duent a terme els debats preparatoris de Pequín+20, que inclouen una revisió dels compromisos assumits i encara no assolits a la Plataforma d'Acció de Pequín del 1995, en el marc de la IV Conferència Mundial de les Dones.

Aquests processos de revisió no han conclòs encara, però coincideixen en la identificació dels principals reptes per a la construcció d'una agenda de desenvolupament sostenible, inclusiva i equitativa:

- S'identifiquen els reptes del desenvolupament com a reptes globals i no com una problemàtica dels països del sud. Creix, doncs, el debat sobre la provisió de béns públics globals i les responsabilitats compartides entre els països tradicionalment considerats donants i receptors que han de concertar respostes conjuntes. Les interdependències són cada cop més evidents en àmbits com ara les migracions, la salut global, el canvi climàtic, la pèrdua de la biodiversitat, etcètera.
- Les polítiques de cooperació concentrades en la gestió de l'ajuda oficial al desenvolupament (AOD) esdevenen insuficients per a afrontar reptes globals que interpel·len el compromís de tots els governs i de la ciutadania de tot el planeta. Aquesta responsabilitat s'ha de traduir, doncs, en una cooperació de banda ampla que impregni la resta de polítiques públiques i que incorpori nous actors i noves veus.
- Es constata una millora en els nivells de desenvolupament humà i una reducció de la pobresa a escala global, conseqüència, en gran part, del creixement sostingut de les economies emergents. No obstant això, el darrer Informe sobre desenvolupament humà del PNUD assenyalava que aquest creixement es produeix de manera que accentua l'esquerda entre rics i pobres i incrementa les desigualtats. Així, es redueixen les diferències de renda entre països alhora que augmenten les desigualtats en llur interior; es creen nords al sud i suds al nord i, en conseqüència, es desdibuixa la frontera Nord/Sud.

- Es planteja el desenvolupament en termes de garantia en l'exercici de drets, i això permet fer el vincle amb la responsabilitat col·lectiva per a la protecció dels drets humans. D'acord amb això, s'incorpora la lògica dels drets humans a l'agenda de desenvolupament.
- Es reforça el compromís internacional amb l'equitat entre dones i homes: les desigualtats de gènere globals han augmentat en els darrers anys i les agendes de desenvolupament posen l'accent a garantir els drets humans de les dones, amb especial atenció a les dones joves i les nenes, per apoderar-les en tots els àmbits i incorporar la perspectiva de gènere en totes les polítiques i tots els programes.

Paral·lelament, l'evolució de la doctrina dels drets humans ha configurat una categoria de drets col·lectius que permeten l'exercici dels drets fonamentals de caràcter polític i individual, i també dels drets econòmics, socials i culturals entre els quals en destaquen alguns, com el dret a l'autodeterminació, els drets lingüístics, els drets educatius, el dret a un medi ambient saludable o a la gestió sostenible dels recursos naturals, entre altres. L'existència de drets col·lectius, al costat dels individuals, és necessària; tal com va assenyalar el relator especial de la Subcomissió de Prevenció de Discriminacions i Protecció a les Minories de l'ONU, Héctor Gros Espiell, «la pretesa incompatibilitat entre tots dos tipus de drets no és admissible».

El Pla director es fa ressò d'aquests debats i complementa els plantejaments de l'agenda oficial que es discuteix en el marc de l'OCDE i les Nacions Unides amb les aportacions que s'estan fent des de la societat civil en un moment d'especial vitalitat i creixent protagonisme de les iniciatives ciutadanes.

A Catalunya, aquesta revigorització del teixit social ha comportat un aprofundiment democràtic portador d'agendes que propugnen un canvi en relació amb l'*statu quo*, de les quals el procés de transició nacional és el cas més emblemàtic.

El procés de transició nacional constitueix una oportunitat per a aquesta política, ja que obliga a plantejar el marc de compromisos i responsabilitats de Catalunya en un món cada cop més confrontat per reptes globals vinculats amb el desenvolupament humà sostenible: la pau i la seguretat humana, l'eradicació de la pobresa, la salut internacional, el canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat global, la llibertat, el treball digne, les migracions i els desplaçaments de població, etcètera. En aquest sentit, les recomanacions i propostes procedents de la societat civil i articulades al voltant de l'Acord Nacional d'Acció

Les polítiques de cooperació concentrades en la gestió de l'ajuda oficial al desenvolupament esdevenen insuficients per a afrontar reptes globals que interpel·len el compromís de tots els governs i de la ciutadania de tot el planeta.

Exterior esdevenen un bon punt de partida per a garantir una presència internacional responsable.

La política de cooperació ha de respondre, per tant, a una responsabilitat com a país compromès amb els reptes que impliquen el conjunt del planeta i ha de considerar els vincles que els ciutadans de Catalunya tenen amb altres països com a capital per a fer una cooperació propera a la ciutadania.

En analitzar el punt en què es troba la cooperació del Govern, convé recordar que és una política relativament jove que va tenir una ràpida expansió en recursos, però també en eines estratègiques i de gestió, aliances, mecanismes de coordinació i interlocució. Les capacitats instal·lades han quedat afectades els anys previs a l'aprovació d'aquest pla per les restriccions pressupostàries a què s'ha vist abocat el Govern com a conseqüència de la situació econòmica del país i financera de la Generalitat, les quals han repercutit d'una manera molt més pronunciada en la cooperació al desenvolupament que no pas en altres àmbits de la seva competència. La coincidència d'aquest fet amb els debats internacionals abans plantejats ha accelerat la reflexió sobre els canvis que s'han d'introduir en la política de cooperació.

Amb tot, el moment actual es llegeix en clau d'oportunitat per a revalidar el compromís i la presa de consciència de la responsabilitat global de Catalunya i per a reivindicar la cooperació com una política pública de caràcter internacional i d'arrel nacional que projecta el país al món per mitjà dels valors que li són propis, com la llibertat, la solidaritat, la igualtat, l'equitat, la participació, la dignitat i la justícia, la promoció dels drets humans, la pau i la no-violència. Aquests són, a la vegada, elements clau per a recuperar el necessari consens polític i social i el compromís de la ciutadania amb la solidaritat internacional.

03 VISIÓ I MISSIÓ

VISIÓ

Catalunya, país compromès i responsable, aspira a un món més lliure, just, igualitari, sostenible, equitatiu i en pau, on els drets humans, individuals i col·lectius, siguin respectats, protegits i garantits.

MISSIÓ

En coherència amb els principis i els valors que deriven de la Llei, la missió d'aquesta política pública és promoure el desenvolupament humà sostenible impulsant processos de democratització, bon govern, foment de la pau i el ple gaudi dels drets humans de les dones i els homes, considerant les persones com a titulars de drets i les administracions com a titulars d'obligacions.

A aquest efecte, el Govern continua aplicant en totes les polítiques públiques un enfocament de gènere i drets humans, que consideri els drets individuals i col·lectius, per a la transformació de les desigualtats.

04

ENFOCAMENT ESTRATÈGIC: GÈNERE I DRETS HUMANS PER A UN DESENVOLUPAMENT HUMÀ SOSTENIBLE

L'enfocament estratègic defineix d'una manera específica tot el posicionament i l'estructura del Pla director amb la finalitat de reforçar el caràcter transformador de la cooperació per tal d'assolir la missió de què es dota.

04

Enfocament estratègic: gènere i drets humans per a un desenvolupament humà sostenible

---

L'enfocament pren com a punt de partida els compromisos assumits en cicles anteriors i en fa una lectura renovada per a respondre a la identificació de reptes i oportunitats.

Així, el Pla director manté el compromís amb el paradigma de desenvolupament humà sostenible, segons el qual la generació de benestar esdevé un procés d'ampliació de les capacitats de totes les persones i llurs opcions per a viure la vida que desitgen, amb un marc polític i social que garanteixi la igualtat d'oportunitats.

La sostenibilitat és part indissoluble d'aquest paradigma i implica abordar els límits ambientals dels models de desenvolupament imperants i acarar des d'una perspectiva integral els vincles entre els aspectes econòmics, socials i ambientals en els processos de desenvolupament cap a una relació més harmònica entre les persones i llur entorn natural.

Juntament amb aquest paradigma, el Pla director situa en una posició de centralitat l'enfocament de gènere i l'enfocament basat en els drets humans (EBDH), individuals i col·lectius, per llur caràcter transformador i emancipador i per la clara orientació a l'enfortiment de capacitats i reducció de vulnerabilitats. Les aportacions fetes des de cadascun d'aquests enfocaments s'integren en aquest pla i n'impregnen la missió, els objectius estratègics i específics i el desplegament en una proposta d'implementació.

Així, el Pla director referma el compromís de la cooperació catalana amb el contingut dels objectius transversals recollits en els cicles anteriors i mira d'avançar cap a un tractament més integrat. En aquest capítol es destaquen els elements que caracteritzen aquest enfocament estratègic i s'estableixen les principals implicacions per a la cooperació que es vol impulsar des del Govern.

L'enfocament de gènere

L'enfocament de gènere és requisit imprescindible per a un desenvolupament equitatiu que incorpori la meitat de la població mundial. Comporta analitzar i transformar les causes estructurals que provoquen desigualtat i discriminació envers les dones en tots els àmbits (econòmic, laboral, polític, social, cultural) per mitjà d'estratègies per a eradicar-les. Per a avançar en aquesta direcció, es prenen com a referència les directrius d'equitat entre les dones i els homes de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, establint prioritats i que evitin un excés de tecnificació en el tractament.

Així entès, l'enfocament de gènere reivindica el seu component polític desenvolupat per la crítica al sistema patriarcal i comporta situar en el centre del debat la sostenibilitat de la vida humana i ambiental, una nova redistribució del treball de cura i productiu, una vida lliure de violències, els drets sexuals i reproductius i els drets econòmics, laborals i polítics de les dones, entre altres.

Les desigualtats que troben les dones pel fet de ser-ho s'entrecreuen amb altres formes de discriminació que agreugen i empitjoren l'exercici ple de llurs drets humans. Aquestes discriminacions múltiples són l'edat, la nacionalitat, l'ètnia, l'origen, la classe social, la discapacitat o l'opció sexual, entre altres. L'enfocament de gènere fa especial èmfasi en aquestes interseccionalitats per a apoderar els col·lectius de dones més de base que viuen diverses formes de discriminació, cap a la cerca de llur igualtat efectiva i llur ple desenvolupament.

D'acord amb el plantejament fet en els plans directors anteriors, es considera que una aplicació efectiva de l'enfocament de gènere requereix una estratègia dual que combini l'adopció d'objectius específics orientats a la promoció dels drets de les dones i llur apoderament, juntament amb l'aplicació de la perspectiva de gènere al conjunt d'aquesta política pública: en el disseny, l'aplicació, el seguiment i l'avaluació.

La Convenció sobre l'eliminació de tota forma de discriminació contra les dones (CEDAW) esdevé el marc de referència en establir un consens sobre què s'entén per discriminació envers les dones i una agenda per a lluitar contra aquesta discriminació. Aquest marc es completa amb la Plataforma d'Acció de Pequín, liderada per ONU Dones, i el seu programa de compromisos que cal assolir amb relació als drets de les dones.

Marc conceptual de l'enfocament basat en els drets humans (EBDH)

L'EBDH és un marc conceptual per al procés de desenvolupament humà sostenible que des del punt de vista normatiu està basat en les normes internacionals dels drets humans, i des del punt de vista operatiu està orientat a la promoció i la protecció dels drets humans. Significa, per tant, partir dels drets humans, individuals i col·lectius, com a marc de referència i situar-los com a fonament i com a eines d'aquesta política.

El Pla director parteix d'una visió que supera el concepte de dret en la seva accepció únicament jurídica i aborda tant l'agenda que vincula les institucions responsables de garantir l'exercici dels drets –en la quàdruple dimensió de reconèixer, respectar, protegir i garantir– com la relacionada amb l'acció col·lectiva per a exigir l'exercici efectiu. Així, les prioritats poden dirigir-se a les diverses parts implicades: les institucions que són titulars d'obligacions (amb especial atenció als poders públics), els titulars dels drets (persones i col·lectius) i els titulars de responsabilitats (entre els quals s'inclouen les empreses, les ONGD, els mitjans de comunicació, les comunitats, etcètera).

Paral·lelament, des d'aquesta perspectiva que remarca el potencial transformador dels drets humans, l'exigència no s'esgota en el reconeixement formal del dret, sinó que s'han de garantir totes les dimensions (disponibilitat, accessibilitat, qualitat, acceptabilitat, assequibilitat i sostenibilitat en el temps) i els principis (no-discriminació, accés a la informació, participació, retiment de comptes).

El Pla director entén que els drets humans no s'esgoten en llur dimensió individual i advoca per garantir els drets dels pobles a partir d'una concepció universal i transformadora. Així, s'assumeix que els drets col·lectius són determinants per a comprendre i assumir, en llur plenitud i en llurs implicacions, els drets humans individuals. Els drets humans no poden ésser ni entesos ni ésser plenament desenvolupats si els pobles als quals cada persona pertany no són respectats. Es relacionen, doncs, amb els valors previstos en la mateixa Llei de cooperació (el dret dels pobles a la defensa i la promoció de la cultura, la llengua i la identitat pròpies, article 3), però van més enllà i esdevenen pedra angular per a la governança democràtica. Així entesos, els drets individuals i els drets col·lectius s'entrellacen i mútuament es vitalitzen.

Tractament integral de l'enfocament de gènere i drets humans

L'EBDH se centra explícitament en la discriminació i la marginació en els processos de desenvolupament perquè confronta les pautes persistents de desigualtat en l'exercici dels drets. En conseqüència, les respostes que es plantegen des d'una cooperació basada en drets han de tenir en compte les causes estructurals que permeten que un entorn polític i social fomenti l'exclusió, la marginació i, en darrera instància, la negació dels drets humans. És des d'aquest plantejament que l'enfocament de gènere i el de drets humans es troben i és adequat fer un tractament integral d'ambdós per a abordar una cooperació que posa el focus en les causes que generen les desigualtats.

Desplegament de l'enfocament estratègic

El tractament integrat dels elements descrits té implicacions tant en l'aposta estratègica del Pla director com en la proposta d'implementació, que s'esmenten en els punts següents i que es despleguen en els capítols subsegüents:

Amb relació a l'aposta estratègica:

- Entendre l'enfocament de drets i de gènere com una responsabilitat compartida. L'enfocament de gènere permet identificar els factors que obstaculitzen a les dones l'exercici ple de llurs drets, tant en la seva dimensió individual com en la col·lectiva. Alhora, permet fer una lectura renovada dels drets humans que havien estat concebuts sota paràmetres androcèntrics centrats en l'espai públic.
- Adoptar, per tant, els drets humans de les dones com a element estratègic de la política de cooperació catalana i llur defensa, protecció i garantia com a prioritat per a avançar en un desenvolupament humà sostenible i inclusiu de tota la societat.
- Assegurar l'èxit d'aquesta aposta estratègica amb la incorporació de la dimensió col·lectiva dels drets humans, com a tret distintiu de la cooperació catalana i per tal d'acompanyar processos d'aprofundiment democràtic i bon govern.
- Prioritzar l'acompanyament de processos de canvi en lloc de la provisió directa de serveis: apoderar els titulars de drets, per a reivindicar-los i exercir-los, i els titulars d'obligacions per a garantir-ne el compliment.

Amb relació a la proposta d'implementació:

- Transitar des de la posició eminentment de donant, cap a una posició de soci i actor internacional responsable amb capacitat d'elaborar l'agenda i tenir incidència. Així, incidir en el conjunt de l'acció en cooperació entesa com l'acció encaminada a influir sobre els titulars de responsabilitats i obligacions d'acord amb l'exigibilitat dels drets i per a eliminar les causes que generen les desigualtats.
- Preveure que els processos de canvi són complexos i lents i desenvolupar instruments que permetin acompanyar-los adequadament des de l'horitzontalitat i l'intercanvi de coneixement.
- Incorporar nous agents a la política de cooperació i treballar per llur apoderament: organitzacions de drets humans, de dones i feministes i moviments socials i xarxes.
- Aplicar en la planificació de la política i la definició de les actuacions principis que són propis de l'EBDH i consistents en l'enfocament de gènere: i) la vinculació amb els drets humans; ii) la participació; iii) la transparència i el retiment de comptes; iv) l'enfortiment de capacitats, i iv) la igualtat i no-discriminació amb especial atenció als col·lectius més vulnerables.
- Incloure els sistemes i mecanismes de protecció i garantia dels drets humans i els que són específics per als drets humans de les dones com a fonts d'informació i anàlisi i com a objecte d'ús en accions especialment en l'àmbit de la incidència política.
- Aplicar els elements analítics i les estratègies de la perspectiva de gènere en la planificació, el seguiment i l'avaluació de la política i de les actuacions: i) transversalització del gènere i apoderament de les dones; ii) la divisió sexual del treball; iii) necessitats pràctiques i interessos estratègics de les dones respecte als homes; iv) rols i identitats de gènere; v) condició i posició de gènere; vi) accés, control i ús de recursos i beneficis; vii) relacions de poder entre homes i dones, i viii) espai públic i espai privat.

05

UNA COOPERACIÓ PARTICIPATIVA, COHERENT I TRANSPARENT

El conjunt de l'acció de la Generalitat en cooperació al desenvolupament s'orienta segons els principis ordenadors d'acord amb la Llei de cooperació.

En aquest apartat es despleguen especialment tres principis per la seva contribució específica en la definició del model de cooperació i per la rellevància que tenen en les agendes d'eficàcia del desenvolupament i de desenvolupament post-2015. Aquests són els principis de participació, coherència i transparència i retiment de comptes.

5.1. La participació com a valor afegit de la cooperació catalana

5.2. La coherència de polítiques per al desenvolupament

5.3. La transparència i el retiment de comptes

5.1

La participació i la col·laboració com a valor afegit de la cooperació catalana

---

Un dels actius més importants de la cooperació catalana és la pluralitat d'agents que participen en aquesta política pública i el valor afegit que representen.

Per això, el Govern treballarà tant per mantenir aquest actiu com per augmentar-ne les capacitats actuals. Col·laborarà amb el conjunt d'agents que poden fer una contribució rellevant i estratègica al desplegament d'aquesta política pública, atenent llur diversitat i aprofitant llurs experiències i experteses. Per a garantir la participació es vetllarà per respectar el temps i la forma dels actors en pro d'una participació representativa de qualitat.

Per a millorar la participació i la col·laboració es reforçaran les capacitats dels actors, a Catalunya i als països socis, i s'establirà un diàleg permanent sobre les agendes de desenvolupament, pau, gènere i drets humans, individuals i col·lectius, més enllà de les actuacions concretes que es promoguin.

Per a millorar la participació i la col·laboració es reforçaran les capacitats dels actors, a Catalunya i als països socis, i s'establirà un diàleg permanent sobre les agendes de desenvolupament, pau, gènere i drets humans, individuals i col·lectius, més enllà de les actuacions concretes que es promoguin.

Pel que fa als agents, la participació i la col·laboració es farà amb:

- El mapa d'actors definit en els plans directors anteriors: organitzacions no governamentals de desenvolupament, pau i drets humans, agrupacions i fons d'ens locals, organitzacions sindicals, organitzacions empresarials, cambres de comerç, universitats i centres de recerca, i organitzacions de persones migrades.
- Altres agents socis potencials per a actuacions determinades: institucions educatives, mitjans de comunicació, moviments socials, associacions juvenils, organitzacions no governamentals ambientals.
- Ens locals. La Generalitat considera la cooperació municipalista a Catalunya part indissociable d'un model de cooperació que busca apropar realitats, promoure canvis i transformar actituds de la ciutadania des de la proximitat. En aquest sentit, promourà la coordinació amb els ens locals i el treball conjunt quan s'identifiquin objectius i prioritats compartits. Es reforçarà la coordinació i l'acció conjunta amb el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament com a referent de la cooperació del món local i també, d'una manera complementària, es podran impulsar actuacions conjuntes amb municipis i entitats supramunicipals. Aquesta coordinació serà especialment rellevant en àmbits com ara el codesenvolupament per la proximitat entre els municipis i els col·lectius de persones migrades.
- En la línia dels principis d'eficàcia del desenvolupament, es potenciaran les relacions amb els països socis, tant amb les administracions, com amb la societat civil organitzada, i es garantiran també espais de participació.
- Moviments socials i organitzacions de dones i feministes com a agents de la política de cooperació. Es promourà l'establiment d'aliances estratègiques i el treball en xarxa d'aquestes organitzacions i entre aquestes i altres actors de cooperació.

Pel que fa als espais de participació i consulta, aquests es formalitzen en:

- El Consell de Cooperació al Desenvolupament, principal òrgan consultiu i de participació.
- La Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament i la Comissió de Coordinació amb els Ens Locals, que continuaran funcionant com a espais de participació, de coordinació i d'intercanvi de coneixements.
- El Consell Català de Foment de la Pau i el Comitè Català d'Ajut Humanitari d'Emergència.
- Espais de participació específics en què s'afegeixin altres agents que permetin fer operatius els compromisos del Pla director.
- Impuls de nous canals de comunicació consensuats prèviament amb les entitats de segon nivell que permetin la participació arreu de Catalunya i generar noves línies de treball conjunt i compartit per tots els actors que hi participin.
- Altres espais de participació i consulta vinculats a polítiques que es relacionen amb la cooperació al desenvolupament, propis del Govern, com la Comissió Interdepartamental d'Immigració, el grup de treball del Pla d'acció enfront del VIH/sida o conjunts amb la societat civil, com el Consell de l'Associacionisme i el Voluntariat.

Els capítols 7.3 i 9.2 del Pla presenten propostes per a avançar en el desplegament d'aquest principi.

5.2

La coherència de polítiques per al desenvolupament

La Generalitat afirma el seu compromís amb la coherència de polítiques per al desenvolupament, entesa com la vinculació amb el desenvolupament humà sostenible, els drets humans i l'equitat de gènere, entre altres valors, de tota l'activitat de l'Administració de la Generalitat.

Aquest compromís implica identificar i revertir els efectes negatius de les polítiques públiques sobre el desenvolupament. La coherència de polítiques per al desenvolupament és un principi cabdal en una cooperació que vol projectar-se com una política transversal al conjunt de l'acció del Govern. El desplegament d'aquest principi planteja diferents àmbits d'actuació en els quals s'ha d'avançar d'una manera gradual i establint fites que permetin avaluar.

Els àmbits d'aplicació de la coherència de polítiques per al desenvolupament són els següents:

1. En la política de cooperació de la Generalitat, el Pla director reforça el paper de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament (DGCD) per a coordinar i vetllar per la coherència de l'acció de tots els departaments i unitats de govern que hi participen, i també liderar el desplegament dels objectius i prioritats establerts en aquest pla director.
2. En l'acció de govern, la DGCD assumeix la responsabilitat de valorar i actuar davant dels efectes de la resta de polítiques de govern amb una dimensió exterior per tal que contribueixin al desenvolupament humà sostenible de les poblacions en les quals influeixen.

El capítol 7.1 d'aquest pla presenta la proposta d'implementació per a avançar en el desplegament d'aquest principi.

5.3

La transparència i el retiment de comptes

La cooperació que s'impulsi des de la Generalitat reforçarà la transparència en la presa de decisions i retrà comptes de la gestió i dels processos que acompanyi. Alhora, donarà suport a les iniciatives que millorin les eines disponibles per al retiment de comptes sobre totes les seves actuacions.

L'Aliança de Busan per a la cooperació eficaç al desenvolupament estableix entre els principis compartits pel conjunt de parts signatàries la transparència i la responsabilitat mútua amb les persones destinatàries, la mateixa ciutadania, els socis i les parts implicades, i assenyala aquest principi, entre altres, com un requisit indispensable per a l'assoliment de resultats.

Per al desplegament d'aquest principi, la comunitat internacional interpel·la el conjunt de donants a fer la màxima difusió de les dades sobre l'ajut al desenvolupament i recomana l'ús dels sistemes nacionals de seguiment per a garantir que el retiment de comptes queda vinculat a les prioritats definides localment i que aquests exercicis contribueixen al control democràtic dins els països i no només a exercicis de fiscalització externa entre el país donant i el país receptor.

A més, en el marc de la definició de l'agenda internacional del desenvolupament post-2015 s'insisteix en la importància de vincular l'adopció de compromisos de desenvolupament globals amb l'establiment de fites

locals i la distribució de responsabilitats multinivell. Això requerirà l'adopció de diferents mecanismes de retiment de comptes entre socis i amb la ciutadania —del Nord i del Sud— necessaris per al seguiment dels resultats i el manteniment de la legitimitat d'aquesta política pública.

Per tot això, es donarà continuïtat i s'ampliaran els mecanismes ja existents per a fer transparentar les decisions amb relació als processos d'atorgament i execució de les subvencions. Alhora, l'impuls a l'avaluació d'acord amb les directrius d'avaluació de la cooperació catalana ha de permetre en aquest cicle que el retiment de comptes vagi més enllà de les dades relatives a l'assignació de recursos (AOD) i doni a conèixer les actuacions que s'impulsen sobre el terreny i els avenços en els processos de desenvolupament als quals contribueixen.

S'innovarà en els exercicis de seguiment per a adaptar-los a l'acompanyament a processos, i també en la publicació i difusió de les dades i els resultats de cooperació catalana, en aliança amb el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, els ens locals, els mitjans de comunicació i les ONGD. La innovació significarà adoptar nous formats i l'ús de les xarxes socials, per tal de poder arribar per tots els canals possibles al conjunt de la ciutadania.

El retiment de comptes es farà també als països socis, amb relació als plans i les estratègies que existeixin i adaptant-se a les prioritats i els procediments locals. Els representants de la Generalitat en el terreny vetllaran per fer efectiu aquest principi.

Els capítols 7.5 i 9.2 del Pla presenten propostes per a avançar en el desplegament d'aquest principi.

06

OBJECTIUS DEL PLA DIRECTOR

Aquest capítol descriu els objectius estratègics i específics del Pla director, que recullen les prioritats sectorials i geogràfiques de la cooperació de la Generalitat per al proper cicle.

6.1. Objectius estratègics quant als drets

- 6.1.1. Drets humans de les dones
- 6.1.2. Drets col·lectius dels pobles

6.2. Objectius estratègics quant a territoris

- 6.2.1. Avançar en la focalització geogràfica de la cooperació catalana
- 6.2.2. La localització de la cooperació al desenvolupament

6.1

Objectius estratègics quant als drets

L'agenda de l'eficàcia del desenvolupament ha contribuït a generar la idea de la necessària i recomanable concentració sectorial, malgrat la naturalesa universal interdependent i indivisible dels drets humans. El Pla director es fa ressò d'aquesta recomanació i, d'acord amb la visió i la missió descrites, estableix unes prioritats d'actuació que focalitzen l'abordatge dels drets individuals per mitjà dels drets humans de les dones i dels drets col·lectius per mitjà dels drets dels pobles.

En el primer cas, no es prioritzen drets exclusius de les dones sinó que es treballa per la consecució de drets humans universals des de la premissa que l'apoderament de les dones en aquests àmbits és una condició necessària per a la consecució real.

Els criteris que s'apliquen per a aquesta focalització sectorial en aquest Pla director parteixen de l'anàlisi de: (a) el context i l'agenda internacionals amb relació al desenvolupament sostenible, els drets humans i l'equitat de gènere, (b) la trajectòria de la cooperació de la Generalitat –i especialment els eixos que la fan més transformadora– i (c) les sensibilitats i capacitats que conformen la cooperació catalana atenent la diversitat dels seus actors.

El creuament d'aquests tres criteris aboca a fer especial atenció als drets amb més capacitat de transformació i que s'orienten a les persones i els col·lectius que pateixen una situació de desigualtat, d'opressió i de subordinació més marcada. En paral·lel, s'ha tingut en compte que en els plans directors anteriors la cooperació de la Generalitat ja havia mostrat sensibilitat per la governança democràtica, per la pau, pel gènere, per les identitats nacionals, pels drets culturals i lingüístics i pel respecte al dret dels pobles a decidir sobre llur futur. Aquest treball continuat, d'una manera conjunta al que han fet múltiples actors catalans, s'ha convertit en un valor afegit de la cooperació catalana, com es destaca en l'Acord nacional d'acció exterior. Aquest pla director vol contribuir a reforçar aquest valor afegit i fer que esdevingui tret distintiu de la cooperació catalana.

No es renuncia, per tant, a aprofundir en àmbits de treball en què la cooperació catalana té una llarga trajectòria i que resulten clau per a respondre als reptes que planteja un desenvolupament humà sostenible i inclusiu, com és la construcció de pau.

No es renuncia a aprofundir en àmbits de treball en què la cooperació catalana té una llarga trajectòria i que resulten clau per a respondre als reptes que planteja un desenvolupament humà sostenible i inclusiu, com és la construcció de pau.

L'absència de violència és una precondició per al desenvolupament humà sostenible i per a la garantia, la protecció i la promoció dels drets humans, especialment en el cas de les dones i dels pobles. Per aquest motiu, i per tal de desplegar el Pla director d'una manera coherent amb el paradigma i l'enfocament estratègic que el sustenten, la política de cooperació al desenvolupament ha d'endegar iniciatives de construcció de pau i de promoció d'una cultura de pau que donin suport, entre altres qüestions, a la prevenció, la gestió i la transformació de conflictes i conductes violentes des d'un enfocament de seguretat humana, i també l'anàlisi i la sensibilització sobre les causes profundes, les dinàmiques i les conseqüències dels conflictes armats i la cultura de la violència.

A Catalunya, la Llei de cooperació al desenvolupament i la Llei de foment de la pau recullen el compromís i l'obligació explícita de la Generalitat de promoure la cultura de la pau i les accions de foment de la pau al món. La cooperació catalana compta, a més, amb un seguit d'institucions i d'organismes públics i privats dedicats exclusivament a la promoció de la cultura de la pau i a la resolució pacífica dels conflictes o amb capacitats institucionals en aquest àmbit, com, entre altres, l'Institut Català Internacional per la Pau. El Pla director es fa ressò d'aquestes capacitats i els objectius estratègics que es plantegen han de permetre revaloritzar-les des del reconeixement del dret a la pau com un avenç irrenunciable. La focalització al voltant dels drets humans de les dones i dels drets col·lectius dels pobles permet identificar àmbits de treball específics per a impulsar el dret a la pau.

Finalment, i atenent que la proposta d'objectius estratègics i específics ha d'impregnar el conjunt d'actuacions que s'impulsin des de la Generalitat de Catalunya, s'han definit de tal manera que permetin compatibilitzar la consolidació d'un valor afegit i amb el suport i l'aprofitament de l'ampli ventall de sensibilitats, experteses i vincles de solidaritat que existeixen a Catalunya.

En aquest sentit, el Govern és conscient de les capacitats instal·lades al país en àmbits on hi ha una expertesa acumulada, com ara la promoció del municipalisme, la governança democràtica local i multinivell; la gestió de polítiques públiques; la defensa i la promoció inclusiva dels drets culturals i lingüístics; la protecció del medi ambient; la promoció de models d'educació pública, l'educació en llengua pròpia, l'educació intercultural, la promoció de la cultura de la pau i la construcció de pau; el codesenvolupament; la salut global, etcètera. La proposta d'objectius estratègics vol vehicular totes aquestes experteses, promovent que incorporin l'enfocament de gènere i drets humans.

6.1.1

Objectiu estratègic: drets humans de les dones

Objectiu estratègic: Contribuir a la defensa, la garantia i l'exercici dels drets humans de les dones que permetin la transformació de les estructures que perpetuen les desigualtats entre homes i dones.

Les Nacions Unides van reconèixer explícitament l'any 1993 a la Conferència Mundial sobre Drets Humans de Viena que els drets humans de les dones són efectivament drets humans en igualtat amb els dels homes i que hi ha una invisibilització històrica de les dones, situades en una posició de subordinació i desigualtat estructural. Aquest reconeixement és fruit de les lluites i crítiques dels moviments feministes arreu del món, especialment des dels anys setanta, que mostren com fins aleshores els drets humans havien tingut un caire marcadament androcèntric centrat en l'espai públic, situant els homes com a centre i paràmetre del que és humà i oblidant que més de la meitat de la població mundial són dones i nenes amb unes realitats, veus i necessitats diferents, específiques i diverses, sobretot en l'àmbit privat.

Malgrat els avenços en el reconeixement d'aquests drets, queda encara molt camí per recórrer en la protecció, la garantia, el gaudi i l'exercici per part de les dones. En aquest sentit, la cooperació catalana té ja una trajectòria de compromís amb l'equitat entre homes i dones que s'havia traduït en cicles anteriors en una doble estratègia. Així, en paral·lel a un tractament transversal de l'equitat de gènere s'establia l'apoderament de les dones com un objectiu estratègic al qual es dotava d'un caràcter prioritari per la seva capacitat transformadora.

En aquest pla director es vol reforçar aquest compromís entenent que respon a una trajectòria, a una sensibilitat i a unes capacitats institucionals que permeten fer una aposta pels drets de les dones com a element transformador del conjunt de la societat. La proposta de priorització sectorial dins aquest objectiu estratègic no recull drets exclusius de les dones sinó que vol treballar pel desenvolupament de tota la comunitat en aquests àmbits posant l'accent en l'apoderament de les dones, en la seva participació plena i en l'atenció a la forma específica com la vulneració dels drets afecta les dones.

La definició de l'objectiu d'acord amb els drets humans de les dones respon a l'adopció d'un enfocament basat en drets i permet desplegar una agenda de treball àmplia que aglutini el conjunt d'actors de la cooperació catalana al voltant d'un objectiu comú. Així, es consideren cinc àmbits sectorials: els drets civils i polítics; els drets econòmics, socials i culturals (DESC); el dret a la pau i a una vida lliure de violències i a la participació de les dones en la resolució de conflictes armats i la construcció de pau; la sostenibilitat ambiental, i els reptes globals del desenvolupament sostenible.

La traducció en clau d'objectius específics d'aquests cinc àmbits sectorials es nodreix de dues fonts. D'una banda, la CEDAW, com a instrument de dret internacional i els compromisos internacionals reafirmats a Pequín+20. De l'altra, els moviments pels drets de les dones, del Nord i del Sud, i les agendes que busquen transformar les estructures causants de llur subordinació.

Objectius específics en relació amb els drets civils i polítics

L'acció de la Generalitat en aquest àmbit se centrarà en l'apoderament polític de les dones, que inclou, tal com indica la CEDAW, el dret a la participació política i la promoció dels lideratges femenins transformadors, amb especial atenció als col·lectius de dones més exclosos o sense veu. La situació de discriminació en la vida política i pública aboca a fer una especial atenció a garantir la igualtat de condicions de partida en el sufragi actiu i passiu, la formulació i implantació de polítiques públiques i la participació en les organitzacions de la societat civil.

- 1.1. Impulsar l'apoderament polític de les dones per a augmentar-ne la capacitat d'exigir llurs drets i per a combatre'n l'exclusió tant a nivell local com global.
- 1.2. Fomentar els processos de concertació política i social que permetin la participació de les dones, en l'elaboració, la implementació, el seguiment i l'avaluació de les polítiques públiques socialment justes i orientades als objectius de desenvolupament.

Objectius específics en relació amb els drets econòmics, socials i culturals

Es tracta d'una agenda àmplia, dins la qual es prioritzaran els sectors que tradicionalment han estat abordats pels actors de la cooperació catalana mirant d'aprofitar les capacitats instal·lades i adreçar-les a l'objectiu estratègic establert. Així, es consideren l'apoderament econòmic de les dones, la salut i l'educació com a sectors clau amb un abordatge concret. També s'inclouen en aquest àmbit els drets laborals, entenent que una ocupació de qualitat és clau per a un desenvolupament sostenible i una millora en els ingressos de les persones. Segons l'OIT, més de la meitat de les dones es troba en una situació laboral vulnerable, però aquesta xifra arriba al 70% en algunes de les zones prioritàries per a la cooperació catalana.

- 1.3. Impulsar els drets econòmics de les dones centrats en llur apoderament i autonomia econòmica.
- 1.4. Impulsar el dret a la salut i en especial el dret al propi cos, els drets sexuals i els drets reproductius, com també el dret a la cura, la guarició i l'autocura.
- 1.5. Impulsar el dret a l'educació pública i de qualitat de les dones i els infants, en totes les etapes educatives des d'una perspectiva coeducativa i de prevenció.
- 1.6. Defensar el dret al treball productiu en condicions laborals dignes d'igualtat entre dones i homes i promoure el diàleg social, amb una especial atenció a la població jove i a les situacions laborals que necessiten una especial protecció (embaràs, part, postpart i maternitat).
- 1.7. Promoure la coresponsabilitat en el treball reproductiu i comunitari entre homes i dones remarcant-ne la importància per al funcionament de les societats.

Objectius específics amb relació al dret a la pau i el dret a una vida lliure de violències

La Carta de les Nacions Unides estableix en el preàmbul que la pau és un valor universal, i també una condició prèvia i una conseqüència de l'exercici dels drets humans. D'ençà de la signatura de la Carta el 1945, hi ha hagut una evolució important del concepte, que ha cristal·litzat en els darrers anys en un esforç per a codificar el dret humà a la pau com el dret de tots els éssers humans i les comunitats al fet que la vida humana resti garantida per un sistema social en el qual els valors de la pau i la solidaritat siguin essencials i en el qual els conflictes es resolguin mitjançant el diàleg i altres formes d'acció social pacífiques.

Així mateix, s'ha produït, en paral·lel, un procés de convergència entre les agendes de pau, seguretat, drets humans i desenvolupament que aboca a un concepte de pau sostenible i «positiva» que va més enllà de l'absència de violència i que aquest pla director assumeix.

En paral·lel, es prenen com a referència la Resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU i les agendes de construcció de pau dels moviments per la igualtat de gènere per tal de considerar les dones protagonistes dels processos de construcció de pau i atendre les violacions dels drets humans en conflictes.

- 1.8.** Prevenir els conflictes violents, fent especial atenció en l'anàlisi i la transformació de les seves causes vinculades a la desigualtat, als interessos econòmics i polítics i a l'accés, control i ús dels recursos naturals, incloent-hi els conflictes de llarga durada i els conflictes oblidats.
- 1.9.** Contribuir a la solució pacífica, dialogada, justa i duradora dels conflictes violents, donant suport a processos inclusius de diàleg, de negociació i de pau, i vetllar per la protecció i la defensa dels drets humans i del dret humanitari internacional.
- 1.10.** Promoure els drets de les víctimes, partint de les seves necessitats pràctiques i dels interessos estratègics, que inclouen la rehabilitació humanitària, la reconstrucció del teixit psicosocial i les accions relacionades amb la justícia transicional (veritat, justícia, reparació i memòria històrica).
- 1.11.** Contribuir a la rehabilitació postconflicte i reforçar les capacitats locals per a transformar els conflictes violents.
- 1.12.** Promoure la intervenció plena de les dones en la transformació dels conflictes i la construcció de pau, tot integrant les eines de sensibilitat al conflicte en la cooperació al desenvolupament.

Pel que fa al dret a una vida lliure de violències, el seu abordatge, tal com estableix la Llei del dret de les dones a eradicar la violència masclista (Llei 5/2008), ha d'ésser de manera integral en totes les formes (física, sexual, psicològica, econòmica i institucional) i tots els àmbits (la parella, el familiar, el laboral, el social i el comunitari). Específicament el Pla director posa especial atenció en l'abordatge de les violències masclistes en el marc dels conflictes armats o violents, tal com també indica l'esmentada Resolució 1325.

- 1.13.** Contribuir a la prevenció, la detecció i l'eradicació de la violència masclista en totes les seves formes (física, sexual, psicològica, econòmica i institucional) i en tots els àmbits (la parella, el familiar, el laboral, el social i el comunitari) fent especial atenció en les situacions de conflictes armats o violents.

Objectius específics amb relació a la sostenibilitat ambiental

El desplegament d'aquest àmbit pren com a referència, d'una banda, el dret a un medi ambient saludable i, d'altra banda, els debats ODM post-2015 i post-Rio+20, que identifiquen el vincle entre sostenibilitat, eradicació de la pobresa, reducció de les desigualtats dins dels països i entre països i promoció de la igualtat de gènere com a camí cap a un desenvolupament humà sostenible, inclusiu, lliure i equitatiu. A més, es promourà el dret a la ciutat, entès com a element clau per a la sostenibilitat i amb un evident component social. En aquest sentit, es treballarà per la millora de la sostenibilitat ambiental de tota la comunitat acarant específicament la participació de les dones i de llurs organitzacions i la inclusió de llurs necessitats, prioritats i alternatives i l'enfortiment del teixit social i l'acció col·lectiva en els sectors següents:

- 1.14.** Accés, control i ús sostenible, inclusiu i equitatiu dels recursos naturals i llurs beneficis (en especial, l'aigua).
- 1.15.** Promoure el dret a la sobirania alimentària als països socis, entesa aquesta com el dret dels pobles a determinar les polítiques agrícoles i alimentàries que els afecten, en el marc del desenvolupament sostenible i equitatiu.
- 1.16.** Contribuir a incrementar la resiliència davant desastres d'origen natural o socionatural per mitjà de l'adopció d'estratègies de DRR (prevenció, preparació, mitigació).
- 1.17.** Contribuir a la reducció dels impactes i riscos ambientals dels països socis, fent especial remarca en el canvi climàtic, i promoure l'educació per al desenvolupament sostenible.
- 1.18.** Contribuir a la conservació i l'ús sostenible de la biodiversitat i al manteniment dels ecosistemes i llurs béns i serveis.
- 1.19.** Promoure el dret a la ciutat des de les polítiques públiques de sostenibilitat ambiental, impulsant la planificació de recursos energètics i naturals, amb especial atenció a l'accés als serveis i als recursos, a l'abastament i al sanejament d'aigua per a les comunitats i al tractament de residus.
- 1.20.** Contribuir a l'assoliment del dret a la ciutat, com a aixopluc de les comunitats expulsades del seu entorn rural, promovent actuacions per contribuir a garantir el dret a un habitatge i a barris dignes, a una mobilitat accessible i sostenible, a una ciutat, en definitiva, més justa, equitativa i segura, que faciliti la inclusió i la participació social.

Objectius específics amb relació als reptes globals del desenvolupament sostenible

D'una banda, el Pla director se centrarà a contribuir a posar en les agendes globals de desenvolupament els reptes vinculats a la igualtat de gènere. De l'altra, la política de cooperació vetllarà per donar seguiment i implementar els acords internacionals per a afrontar els reptes globals de desenvolupament (salut internacional, deute, finançament per al desenvolupament, fiscalitat internacional, migracions, canvi climàtic, biodiversitat, etcètera).

- 1.21.** Promoure la participació activa de les xarxes de dones i moviments feministes en les agendes internacionals vinculades als reptes globals de desenvolupament sostenible.
- 1.22.** Promoure activament la construcció de partenariats globals per a encarar els reptes globals de desenvolupament sostenible.

6.1.2

Objectiu estratègic: drets col·lectius dels pobles

Objectiu estratègic: Contribuir a la governança democràtica mitjançant el respecte, la protecció i l'exercici efectiu dels drets col·lectius dels pobles per a decidir sobre llur futur i promoure la llengua i la cultura que els són pròpies

L'absència d'una definició universalment admesa del concepte de «poble» posa en evidència que no es tracta d'un concepte estàtic sinó dinàmic. La història mostra que certes comunitats humanes, reconegudes com a pobles, han aparegut i desaparegut, o han ressorgit després en l'escena internacional amb altres noms. No obstant això, l'acceptació, la negació o la limitació dels drets col·lectius no pot dependre de l'evolució de les comunitats humanes o dels pobles. Els drets dels pobles mantenen sempre la mateixa i pròpia identitat. Correspon a les comunitats humanes d'erigir-se, en el curs de la història, en pobles i, per tant, d'esdevenir subjectes dels drets col·lectius.

La governança democràtica de les societats està directament relacionada no només amb la protecció i el gaudi dels drets individuals sinó també amb el reconeixement dels drets col·lectius dels pobles.

L'enfortiment del bon govern mitjançant l'aprofundiment de la democràcia i la transparència en la presa de decisions públiques són elements clau perquè tota la població pugui participar en igualtat de condicions a l'hora de decidir el seu propi futur, el de la seva comunitat i el propi model de desenvolupament.

El fet d'afavorir, en el marc de la promoció de la governança democràtica, la participació, la inclusió i la transparència en la presa de decisions pública, la garantia

i l'exercici efectiu de tots els drets humans individuals i col·lectius i l'apoderament dels actors i del teixit social amb més capacitat transformadora ha estat un element clau de la cooperació catalana durant els darrers anys, però és en la defensa dels drets col·lectius dels pobles, el municipalisme i el principi de subsidiarietat, i també la gestió de la diversitat cultural i lingüística i l'enfortiment de les capacitats dels pobles indígenes i minoritzats, on la cooperació catalana ha sabut desplegar millor les seves capacitats. I on Catalunya, en el moment de transició nacional que viu, pot esdevenir exemple d'aprofundiment democràtic arreu del món també i, en especial, mitjançant la política de cooperació al desenvolupament.

Els drets humans individuals no poden ésser plenament desenvolupats si els pobles als quals cada persona pertany no són respectats per tothom, en especial per les instàncies internacionals i pels altres pobles. És per això que els drets col·lectius permeten passar de la defensa de l'ésser humà genèric o abstracte a l'ésser humà en l'especificitat o en la concreció de les seves diverses maneres d'estar en la societat. Així, els drets a la llengua i la cultura, per més que siguin reconeguts, no poden acomplir-se del tot si el poble amb el qual s'identifiquen es troba en condicions d'inferiorització, de minorització o de dependència.

En aquest sentit, aquest pla director obra des del convenciment que el reconeixement d'una personalitat jurídica col·lectiva, amb els drets que li corresponen, contribueix a un aprofundiment democràtic que afavoreix el desenvolupament i la pau.

El reconeixement internacional d'aquests drets és un procés incomplet i controvertit en un sistema internacional marcadament estatocèntric. Tot i així, hi ha instruments internacionals que hi fan referència:

Els principis de la Carta de les Nacions Unides garanteixen la igualtat de drets i la lliure determinació dels pobles (article 1.2), i també, en el cas dels territoris que no han assolit la plena sobirania, el reconeixement dels interessos de llurs habitants, el respecte de la cultura i el

desenvolupament progressiu de l'autogovern, d'acord amb llurs aspiracions polítiques (capítol XI).

L'article 1 del pacte internacional de drets civils i polítics i de drets econòmics, socials i culturals (1966) estableix que tots els pobles tenen el dret d'autodeterminació i, en virtut d'aquest dret, poden decidir lliurement l'estatus polític i aspirar lliurement al desenvolupament econòmic, social i cultural.

La Declaració sobre els drets dels pobles indígenes, aprovada per l'ONU el 2007, afirma clarament l'existència dels drets col·lectius dels pobles, començant pel dret a l'autodeterminació. Drets que insten els estats a reconèixer llurs subjectes —els pobles— i a facilitar-ne la realització. A més, les Nacions Unides van adoptar de manera unànime la Declaració sobre els drets de les persones que pertanyen a minories nacionals o ètniques, religioses o lingüístiques (47/135, del 18 de desembre de 1992) per a garantir els drets de les minories.

Aquest marc posa en evidència les limitacions encara existents en un tractament dels drets col·lectius que permeti avançar en el camp normatiu o en els instruments d'exigibilitat. En aquest sentit, des de la societat civil s'estan fent propostes per a un tractament que permeti adoptar una visió transformadora dels drets col·lectius per tal d'universalitzar-los.

L'edició de l'any 2009 del Fòrum Social Mundial (FSM) va significar la inclusió dels drets col·lectius dels pobles a l'agenda d'aquest fòrum en entendre que el reconeixement d'aquesta dimensió de drets permet avançar en la solució d'alguns dels problemes i reptes plantejats en l'escenari internacional.

Conscients d'aquest escenari, el Pla director adopta una perspectiva dels drets col·lectius que va més enllà dels pobles indígenes i posa el focus en les nacions minoritzades, per a contribuir a la defensa de llurs drets des de dos àmbits sectorials: el primer, destinat als drets lingüístics i culturals, i el segon, al dret a decidir democràticament llur futur. En tots els casos, coherentment amb l'enfocament estratègic adoptat i tal com indica la CEDAW, cal vetllar perquè els drets culturals dels pobles no promoguin ni justifiquin pràctiques discriminatòries envers les dones d'aquestes comunitats.

Drets lingüístics i culturals dels pobles

- 2.1.** Contribuir a millorar les capacitats legislatives i executives de les autoritats responsables de garantir el dret a l'educació de qualitat amb pertinença cultural, que inclou la llengua pròpia com a element bàsic de transmissió cultural.
- 2.2.** Apoderar la societat civil organitzada, amb especial atenció a la participació de les dones, per a la defensa, el reconeixement, la revalorització i el desenvolupament de les cultures i les llengües minoritzades.
- 2.3.** Protegir els drets de les dones en les situacions en què són les principals portadores de valors culturals i lingüístics dels pobles, per llur menor assimilació a la cultura dominant.

Dret dels pobles a decidir el seu futur a través de la participació democràtica

- 2.4.** Donar suport a les organitzacions i els moviments socials en l'exigibilitat i el gaudi efectiu dels drets col·lectius dels pobles, pel que fa a la capacitat de decidir el propi futur i gestionar els propis recursos, garantint la plena participació de les dones.
- 2.5.** Promoure polítiques públiques orientades a l'aprofundiment democràtic a partir del reconeixement dels drets col·lectius dels pobles i l'obertura d'espais de participació i la incorporació de models de desenvolupament coherents amb llurs valors i propostes.
- 2.6.** Enfortir les organitzacions, els moviments i les autoritats indígenes per a garantir-ne la participació plena en els processos i les instàncies de presa de decisions i en la defensa del propi model de desenvolupament.

6.2

Objectius estratègics quant a territoris

Aquest apartat detalla les prioritats geogràfiques de la política de cooperació de la Generalitat de Catalunya per al proper cicle, estructurades en la focalització geogràfica i la localització de les actuacions.

6.2.1

Avançar en la focalització geogràfica de la cooperació catalana

---

**Objectiu estratègic:
Avançar en la concentració geogràfica per a un acompanyament eficaç dels processos de desenvolupament mitjançant la construcció d'aliances i la posada en marxa de nous instruments i modalitats en els països amb presència permanent de l'ACCD**

La focalització geogràfica evita la dispersió de recursos i permet relacions d'associació a mitjà i a llarg termini, en la línia del model de cooperació que aquest pla director impulsa. Tanmateix, aquesta prioritització es farà compatible amb la voluntat de treballar el vincle local-global dels drets i d'adoptar una visió transfronterera quan s'escaigui per a poder treballar amb col·lectius la identitat dels quals no sempre es correspon amb les fronteres dels estats.

D'acord amb aquests elements, es fa una aposta per a avançar en la concentració geogràfica dels cicles anteriors que vol ésser realista i conseqüent amb el model de cooperació que es proposa. Per a fer-ho, s'han de considerar els criteris següents:

- La trajectòria i l'experiència de la cooperació catalana. Es parteix de la prioritització geogràfica establerta en els plans directors predecessors, que reflecteix el mapa d'aliances estratègiques, capacitats instal·lades i coneixement acumulat de la cooperació catalana.
- L'aparició de nous conflictes nacionals que porten a vulnerar els drets col·lectius dels pobles en contextos de violència física o manca de garanties democràtiques.
- La vulneració sistemàtica dels drets de les dones, els pobles i els col·lectius més desfavorits en determinats països o territoris, segons els diversos informes realitzats per organismes independents i especialitzats.
- La presència permanent en el terreny i la capacitat per a la implementació dels projectes de cooperació. Una cooperació que vol acompanyar processos i reforçar capacitats implica coneixement i permanència per a garantir el retiment de comptes, la interlocució i la identificació d'oportunitats.

Aquest punt de partida geogràfic no pretén ésser exclusiu ni excloent i ha de permetre donar continuïtat al suport a països i regions on la cooperació catalana té capacitats instal·lades.

En aquest sentit, aquest pla director pren com a referència la proposta de concentració geogràfica dels cicles anteriors, que establia onze països i pobles prioritaris: Nicaragua, Guatemala, El Salvador, Bolívia, Colòmbia, l'Equador, el Marroc, el Sàhara Occidental, el Senegal, Moçambic i Palestina.

Aquest punt de partida geogràfic no pretén ésser exclusiu ni excloent i ha de permetre donar continuïtat al suport a països i regions on la cooperació catalana té capacitats instal·lades.

En tot cas, i amb la voluntat d'avançar en els objectius estratègics del Pla director, la cooperació catalana inclou dos països més com a prioritaris:

En primer lloc, Gàmbia, atenent la idea que se cerca un acompanyament de processos i considerant que, en molts casos, aquests transcendeixen les fronteres polítiques d'un estat i tenen una dimensió regional rellevant.

En segon lloc, per la seva importància en el procés de democratització de la regió mediterrània i per la importància dels moviments civils existents, Tunísia serà també subjecte d'actuacions preferents de la cooperació catalana.

Finalment, atenent la situació de conflicte a la zona i les prioritats establertes als plans directores anteriors, la població refugiada kurda rebrà una atenció especial en aquest cicle.

La voluntat d'aquest pla és avançar cap a una major concentració coherent amb l'enfocament estratègic, on la dimensió global-local i els objectius estratègics previstos esdevinguin els eixos que guiïn aquesta transició al

final del cicle de planificació. Aquest procés es preveu que sigui gradual, més intens des d'un inici en alguns instruments o modalitats i ampliant-se progressivament a la resta d'actuacions de cooperació. Així, la posada en marxa dels clústers de cooperació (vegeu l'apartat 7.3) es concentrarà en aquests països, mentre que altres instruments, com les convocatòries de subvencions, assumiran progressivament i d'acord amb les agendes de les entitats catalanes aquesta concentració.

La transició cap a una major focalització geogràfica es farà sempre amb la participació i el màxim consens possible dels actors de la cooperació. Així, es vetllarà perquè els òrgans de participació, consulta i informació establerts per la Llei de cooperació participin a l'hora de fer canvis en la proposta de concentració geogràfica de la qual es parteix.

Pel que fa a l'acció humanitària, les especificitats tècniques i operatives que la caracteritzen fan que els criteris d'actuació siguin diferents dels de la cooperació al desenvolupament i no estiguin vinculats a països prioritaris. Així, es prioritzarà l'acció humanitària en aquelles situacions de més vulnerabilitat de les persones i en contextos de crisi de llarga durada. En el cas de les emergències d'origen natural, socionatural o humà, es farà una avaluació de les necessitats i de les capacitats de la cooperació catalana abans de decidir una intervenció.

6.2.2

La localització de la cooperació al desenvolupament

**Objectiu estratègic:
Acompanyar processos
vinculats a estratègies de
desenvolupament locals i
regionals, participades pels
agents del territori en el marc
de la governança democràtica
multinivell**

S'adoptarà la recomanació dels objectius de desenvolupament sostenibles pel que fa al desenvolupament local com una estratègia viable i vàlida per a superar els problemes globals de desenvolupament, tal com es reconeix en el debat sobre l'Agenda post-2015.

La cooperació del Govern assumeix aquests postulats com a propis i vol consolidar un model basat en la localització de la seva acció. Des de la lògica local-global que ha caracteritzat la cooperació catalana, es reconeix que per a poder assolir els objectius d'aquest pla director caldrà partir sempre d'una actuació acceptada i liderada des del territori, que ocupi el seu lloc en la governança global de la cooperació al desenvolupament.

Aquestes constatacions es concreten en el fet que, dins els països socis, les propostes tindran sempre una forta articulació territorial i un clar encaix en l'àmbit local i regional. S'accepta la idea que el desenvolupament cal que es defineixi a partir de la identificació d'estratègies en el territori i que l'àmbit local és el més proper a la realitat de la població, i a partir del qual l'exigibilitat de drets es torna més viable.

L'acompanyament a processos a països socis es traduirà en molts casos en una àrea geogràfica limitada per a assegurar que es contribueix a l'articulació territorial del desenvolupament. Així, es dona continuïtat i força a una manera de treballar pròpia de la cooperació catalana que ha permès establir vincles de solidaritat amb la regió de Kolda, al Senegal, o amb Inhambane, a Moçambic, entre altres.

La cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya promourà també la creació dels espais i els mitjans d'implementació de les estratègies de desenvolupament en el territori. En aquestes condicions, s'acompanyaran iniciatives dels governs locals, regionals i nacionals, juntament amb altres actors de la governança local, per a construir i mantenir partenariats transformadors que fomentin i exigeixin la garantia dels drets humans individuals i col·lectius.

Des de la lògica local-global que ha caracteritzat la cooperació catalana, es reconeix que per a poder assolir els objectius d'aquest pla director caldrà partir sempre d'una actuació acceptada i liderada des del territori, que ocupi el seu lloc en la governança global de la cooperació al desenvolupament.

07

PROPOSTA PER A LA IMPLEMENTACIÓ

En aquest capítol es detallen els elements que han de caracteritzar l'acció de la Generalitat en el proper cicle per tal d'avançar en la consecució dels objectius estratègics establerts.

- 7.1. Impulsar una acció coordinada i coherent de govern
- 7.2. Treballar d'una manera més integrada el desenvolupament, l'acció humanitària i l'educació per al desenvolupament
- 7.3. Impulsar noves aliances per al desenvolupament. Clústers de cooperació
- 7.4. Adaptar les modalitats i els instruments a l'enfocament estratègic de gènere i drets humans
- 7.5. Impulsar la comunicació per al desenvolupament
- 7.6. Promoure la incidència global

7.1

Impulsar una acció coordinada i coherent de govern

Teixir aliances, crear capacitats, desenvolupar incentius i eines de control per a avançar en les diferents dimensions de la coherència de polítiques per al desenvolupament

La coherència de polítiques per al desenvolupament és un procés gradual que ha de tenir molt en compte el punt de partida i les especificitats de la Generalitat de Catalunya com a actor internacional. En el proper cicle es treballarà en els dos àmbits de la coherència de polítiques per al desenvolupament.

En el si de la política de cooperació, es vetllarà per la cohesió al voltant de l'enfocament estratègic i dels objectius del Pla director. Es preveu desplegar els següents eixos de treball a través de relacions bilaterals i mitjançant la comissió interdepartamental:

- Facilitar, des de la DGCD, el coneixement i l'apropiació del Pla director per part del conjunt de departaments i organismes de la Generalitat i desenvolupar eines de formació i acompanyament adaptades per a millorar les capacitats instal·lades.
- Exercir, des de la DGCD, el lideratge en els exercicis de planificació i memòria anuals per tal que siguin un procés continu de desplegament conjunt del Pla director per part dels departaments i organismes que participen de la política. En paral·lel, posar en comú els exercicis de planificació operativa i elaboració de pressupostos en matèria de cooperació al desenvolupament, per a identificar sinergies i oportunitats de treball conjunt.
- Donar suport, des de la DGCD i l'ACCD, a les actuacions dels departaments i organismes de govern que responguin a l'enfocament i els objectius del Pla director, identificar actuacions conjuntes, incloure aquests departaments i organismes en els clústers de cooperació que es promoguin i visibilitzar les bones pràctiques i les lliçons que es deriven de llurs actuacions.

En el si de l'acció de govern es preveu desplegar els eixos de treball següents:

- Promoure la recerca i l'anàlisi sobre l'impacte de les polítiques i les accions del Govern a l'exterior per a disposar d'un marc de referència sòlid amb relació a la «petjada» de la Generalitat a l'exterior.
- Posar en marxa marcs d'incentius i impulsar accions coordinades entre la DGCD i departaments o organismes de la Generalitat, en àmbits rellevants de la coherència de polítiques per al desenvolupament, i continuar fent una atenció especial a la política d'internacionalització responsable de l'empresa catalana, seguint els marcs internacionals reconeguts com els Principis rectors sobre les empreses i els drets humans de les Nacions Unides.
- Finalment, en el conjunt de l'acció de govern, es promouran aliances entre la DGCD i les unitats de govern amb agendes compartides en matèria de drets humans i drets de les dones per a impulsar un tractament integral i coherent de l'EpD, especialment pel que fa als criteris que orienten la contractació de béns i serveis i als principis i valors en la comunicació.

7.2

Treballar d'una manera més integrada el desenvolupament, l'acció humanitària i l'educació per al desenvolupament

---

Fer un tractament del desenvolupament, l'acció humanitària i l'educació per al desenvolupament que posi en relació totes tres línies i permeti avançar en un tractament integral dels objectius estratègics previstos des de l'enfocament de gènere i drets humans

Les interdependències, una nova ciutadania global, la vinculació entre problemàtiques locals i globals i la universalitat dels drets, entre altres, són dinàmiques que animen a superar un tractament estanc de les tres línies estratègiques establertes en els plans directors anteriors: el desenvolupament, l'educació per al desenvolupament i l'acció humanitària.

La forma com es tractaven aquestes línies responia a una lògica de diferenciació Nord/Sud que impregnava els objectius i les metodologies de treball. Els reptes globals actuals transcendeixen aquesta frontera i fan convenient establir objectius comuns i treballar-los des de les diferents línies mitjançant iniciatives que es complementin entre si. Alhora, en aquest tractament més integral, es tindrà en compte la identificació de necessitats, interessos i impactes de gènere de les actuacions.

Serà un procés gradual que caldrà implementar al llarg del cicle, que no pretén minvar les especificitats que aporten qualitat al treball en desenvolupament, acció humanitària i educació per al desenvolupament, sinó fomentar, a partir d'actuacions concretes, la comunicació, la retroalimentació i la coordinació entre les iniciatives que es promoguin en cada línia.

Aquesta aposta té implicacions en la manera com es treballaran les diferents actuacions i haurà d'impregnar

tant les convocatòries per a donar suport a iniciatives d'altres actors com en els processos de concertació que s'impulsin. A continuació s'exposen les estratègies que caldrà seguir en el tractament de cada línia.

En acció humanitària, alhora que es manté l'assistència en emergències, es donarà suport a les actuacions en conflictes de llarga durada a l'Àfrica subsahariana i a estratègies de reducció de risc de desastres. En aquests àmbits, es prioritzarà la protecció de les persones i l'apoderament d'actors, amb una atenció especial a les dones, i s'establiran ponts amb actuacions de reconstrucció de l'entorn físic i psicosocial. En paral·lel, es donarà suport a actuacions d'educació i sensibilització adreçades a la ciutadania per a donar a conèixer les causes de les crisis i llurs impactes, tant les provocades per conflictes armats com les provocades per desastres d'origen natural, socionatural o humà, i enfortir la seva implicació en la prevenció i la resolució.

La cooperació catalana entén l'acció humanitària com les actuacions d'ajut que tenen com a finalitat l'assistència i la protecció de víctimes de crisis humanitàries provocades per causes d'origen natural o humà i orientades a alleugerir el patiment, garantir la subsistència, protegir els drets fonamentals i defensar-ne la dignitat. Basada en els principis d'humanitat, independència, imparcialitat i neutralitat, l'acció humanitària de la Generalitat se centrarà en les actuacions en conflictes de llarga durada a l'Àfrica subsahariana i hi donarà suport en els casos d'emergència i en les estratègies de reducció de risc de desastres en la mesura que la seva actuació generi un valor afegit a les poblacions a les quals es doni suport.

Les actuacions de desenvolupament no s'abordaran d'una manera aïllada. En alguns casos donaran continuïtat a actuacions d'emergència i en tots els casos assumiran la mirada estratègica de les desigualtats globals. En aquest sentit, es vetllarà per incorporar actuacions orientades a fomentar el coneixement i la comprensió de les desigualtats (recerca transnacional) i l'exigibilitat de drets, tant en l'àmbit nacional com en

les estructures supranacionals (incidència política). Tanmateix, es desenvoluparan estratègies de difusió i sensibilització sobre la realitat dels països on es treballa per enfortir la comprensió global del món, estrènyer vincles i promoure la construcció d'una ciutadania global des de l'arrelament nacional.

En aquest sentit, el Govern assumeix el repte de millorar l'adhesió de la ciutadania catalana a la política de cooperació al desenvolupament, com a expressió del compromís de Catalunya amb la construcció d'un món més just i sostenible. Aquest suport requereix transparència i comunicació per a augmentar el coneixement, però també educació per al desenvolupament com a procés que permet la comprensió i la coresponsabilització de la ciutadania.

Així, les actuacions d'educació per al desenvolupament a Catalunya reforçaran llur caràcter transformador per a acarar el repte de construir una ciutadania global i compromesa des de l'arrelament nacional. L'EpD és un procés de coneixement i foment de l'anàlisi crítica de la realitat local i global per a generar persones més actives i compromeses en la transformació del món cap a un sistema més just, equitatiu, solidari i sostenible, basat en el respecte dels drets humans i l'assoliment d'una vida digna per a tots els pobles i persones. Es fomentarà el coneixement, la comprensió i la denúncia de les situacions que generen vulneració de drets fonamentals i desigualtats de gènere. Es treballarà en aquesta direcció des de tots els àmbits de l'EpD: la sensibilització, l'educació, la recerca i la incidència.

En aquest sentit, es reforçarà, s'impulsarà i es millorarà la qualitat de l'EpD en cadascun dels àmbits estratègics d'intervenció i es promouran les sinergies que existeixen entre aquests. Aquests àmbits d'intervenció estratègica es reforcen mútuament i comparteixen actuacions que els aborden d'una manera integral. Això no obsta que es faci necessari millorar l'impacte de les actuacions en cadascun d'aquests àmbits i que calgui treballar-hi, també, específicament. És des d'aquesta premissa que es considera necessari que el proper cicle acari el desplegament de la recerca i la incidència, que han ocupat fins al moment un lloc secundari en l'acció de la Generalitat. Per aquest motiu, i perquè l'impuls d'aquests dos àmbits no vagi en detriment de l'educació i la sensibilització, aquesta línia estratègica haurà de concentrar un mínim del 20% del total de recursos.

L'impuls a la recerca i a la incidència per a enfortir l'EpD

La recerca es considera un àmbit clau per a generar coneixement i promoure la innovació. Aquest pla director vol capitalitzar el potencial existent a les universitats i els centres de recerca de Catalunya al servei dels objectius de la política de cooperació, actuant en els eixos següents:

- Identificar i donar valor a les iniciatives promogudes per les universitats.
- Fomentar, incorporant els objectius del Pla director, la recerca per la pau i en drets humans, desenvolupament, cooperació i educació transformadora que aprofiti les experiències i capacitats dels diferents actors de la cooperació catalana.
- Promoure la presència i la participació en les institucions internacionals que tenen per objectiu l'estudi, amb actuacions en els àmbits relacionats amb la cooperació i el desenvolupament (Universitat de les Nacions Unides —UNU—, la Xarxa Global d'Universitats per a la Innovació —GUNI—, etcètera).
- Incentivar i facilitar la participació d'universitats i centres de recerca en programes transnacionals que connectin teoria i praxi, en col·laboració amb la societat civil, remarcant l'anàlisi de les causes i els processos de vulneració de drets humans per raó de gènere.
- Fomentar i complementar mitjançant els diversos instruments i modalitats de la cooperació, els partenariats entre universitats i altres actors de cooperació i desenvolupament a Catalunya i dels països socis.
- Difondre i fer ús dels resultats de la recerca per a enfortir actuacions d'educació, incidència o per a posar en marxa actuacions innovadores.

La incidència és el punt de trobada per a l'exigibilitat dels drets per part d'una ciutadania informada, compromesa i responsable. Els plans anuals successius concretaran les actuacions en els eixos següents:

- Considerar, d'acord amb l'EBDH, tant accions d'incidència dirigides als titulars de drets (ciutadania), i d'obligacions (poders públics), com als titulars de responsabilitats (empreses, mitjans de comunicació).
- Fomentar i facilitar la participació de la societat civil catalana en xarxes locals i internacionals d'incidència política, i donar suport a actuacions d'incidència a Catalunya de la societat civil catalana.
- Donar suport a actuacions d'incidència de la societat civil del sud, d'una manera directa o per mitjà de la societat civil catalana.
- Promoure la utilització dels instruments del sistema internacional de drets humans per a la incidència.
- Fer el seguiment de l'evolució del marc legal internacional relatiu als drets humans per tal de col·laborar al fet que es compleixin, com també de l'agenda internacional de desenvolupament sostenible, assumint que Catalunya és portadora d'una agenda pròpia.
- Es farà un especial seguiment de l'avaluació, la revisió o la implementació de la Plataforma d'Acció 2015 (Pequín+20).

7.3

Impulsar noves aliances per al desenvolupament. Clústers de cooperació

Establir i promoure marcs de col·laboració estables amb els actors i socis de la cooperació catalana destinats als objectius estratègics i d'acord amb el valor afegit de cada actor, on la Generalitat assumeixi nous rols i responsabilitats.

Tal com s'ha avançat en parlar del principi de participació, la cooperació catalana es caracteritza per una riquesa i pluralitat d'actors que s'ha de capitalitzar i posar al servei dels reptes actuals. Aquesta pluralitat ha de contribuir a treballar d'acord amb una visió multidisciplinària dels drets de manera que entre els diversos actors que hi participin es puguin abordar totes les disciplines d'un dret o de diversos drets.

Per a fer-ho possible, d'una manera complementària i no excloent amb els altres mecanismes de col·laboració que es mantindran, la Generalitat vol incentivar el treball per mitjà de clústers de cooperació. El format de clúster ha de contribuir a un ús més eficient i eficaç dels recursos disponibles; evitar dispersió i encavalcaments; superar la lògica de projecte i de curt termini; millorar la previsió; avançar cap a un cert grau d'especialització de la cooperació catalana que serveixi de carta de presentació al món i com un mecanisme per a la suma d'esforços internacionals (aliances amb altres agències) i la mobilització de fonts de finançament per als objectius establerts.

La Generalitat impulsarà els clústers com una forma de treballar col·laborativa entre actors que incrementa l'eficàcia de llur acció en termes de desenvolupament. L'impuls a aquesta forma de treball serà gradual i tindrà en compte experiències que ja existeixen per a reforçar-les o complementar-les, alhora que en promourà de noves amb relació a les prioritats establertes en el Pla director.

La Generalitat impulsarà els clústers com una forma de treball col·laborativa entre actors que incrementa l'eficàcia de la seva acció en termes de desenvolupament. L'impuls a aquesta forma de treball serà gradual i tindrà en compte experiències que ja existeixen per reforçar-les o complementar-les, al mateix temps que en promourà de noves al voltant de les prioritats establertes al Pla director.

Els clústers aglutinaran actors de diferent tipologia que comparteixen sensibilitat, interès o experiència en els sectors prioritzats. Hi podran participar, per tant, els departaments i organismes del Govern, diputacions, ajuntaments, el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, xarxes de municipis, ONG i xarxes, organitzacions empresarials i sindicals, cambres de comerç, moviments pels drets humans i la igualtat de gènere, col·lectius de persones migrades, organitzacions juvenils, universitats i centres de recerca, institucions educatives, etcètera. La participació s'articularà d'acord amb el valor afegit que pot aportar cada actor per la seva expertesa, per les aliances que pugui tenir, per la seva implantació social i per la seva capacitat transformadora, entre altres.

Les funcions que poden desenvolupar aquests clústers són múltiples i hauran d'adaptar-se en cada cas a la diagnosi dels actors participants, de llurs agendes, interessos i necessitats, i a les especificitats dels sectors o àmbits que es treballin. Es tractarà, per tant, de construir una agenda compartida amb objectius comuns i apostes estratègiques que poden anar de la generació de coneixement col·lectiu a l'aliança per a promoure actuacions conjuntes.

En qualsevol cas, des de la Generalitat es fomentarà aquesta forma de treball en els sectors que tenen una trajectòria en alguns dels països prioritzats en aquest pla director d'acord amb el coneixement i l'experiència

previs. Així, el clúster a Catalunya tindrà un correlat en el terreny per a garantir l'apropiació i l'horitzontalitat i promoure aliances amb entitats homòlogues en aquests països. La identificació de les necessitats i prioritats en l'abordatge d'un dret en un país soci correspondrà, en tots els casos, als actors locals d'aquell país i haurà de tenir en compte la resta d'actuacions que hi conflueixin.

Els clústers disposaran dels propis òrgans de govern i llur continuïtat econòmica dependrà del conjunt dels actors o participants. La promoció d'un lideratge compartit implica que l'ACCD pugui assumir diferents rols, depenent de les necessitats i no excloents entre si: dinamitzador d'un clúster, aliança amb altres actors per a liderarlo, finançador, participant aportant expertesa tècnica, etcètera. D'una manera coherent, els clústers tindran un paper clau a l'hora de materialitzar l'aposta per la concertació i el suport a processos, ja que es consideren un espai adequat per a la innovació amb relació a les modalitats i els instruments de gestió i finançament de la cooperació.

Es tindrà en compte que l'orientació d'aquests clústers respongui a les experteses acumulades i a les potencialitats de futur expressades des dels àmbits públic i privat.

7.4

Adaptar les modalitats i els instruments a l'enfocament estratègic de gènere i drets humans

Posar en marxa mecanismes de concertació en la cooperació bilateral i fer un ús selectiu i estratègic de la cooperació multilateral

Aquest pla director recull les aportacions dels cicles de planificació precedents, que distingeixen entre tres modalitats de cooperació bilateral:

- La cooperació al desenvolupament bilateral concertada, quan la Generalitat concerta l'actuació amb altres agents de la cooperació al desenvolupament.
- La cooperació al desenvolupament bilateral a iniciativa d'altres agents de la cooperació al desenvolupament, quan la Generalitat finança les iniciatives d'altres.
- La cooperació al desenvolupament bilateral directa, quan la Generalitat impulsa i executa directament una actuació.

La cooperació bilateral concertada presenta unes potencialitats que no han estat desenvolupades en els cicles de planificació anteriors: entronca amb un model de cooperació més participatiu; esdevé una manera òptima de canalitzar la tasca dels clústers de cooperació i les iniciatives multiactor, i és la que millor pot encaixar amb un tipus de cooperació més horitzontal d'acompanyament de processos en els quals diferents agents aporten les respectives especificitats. A més, la cooperació concertada estableix un pont entre la iniciativa pública de la Generalitat i les experteses i innovacions procedents de la societat civil que fa que el seu desplegament sigui adequat per a consolidar una cooperació amb valor afegit i elements distintius.

En aquest cicle s'impulsarà la modalitat de cooperació bilateral concertada d'una manera gradual i aplicant,

com a principi bàsic, la transparència i la concurrència en el procés. En posar en marxa aquesta modalitat el Govern afegirà al de donant altres rols i responsabilitats i canalitzarà d'aquesta manera tant iniciatives a Catalunya com a països socis o d'abast internacional. Als països socis, aquesta modalitat pot aplicar-se per a donar suport a processos de desenvolupament en clau territorial que permetin aglutinar diferents actors al voltant d'un mateix pla de desenvolupament. En cap cas aquest element de concertació entre la Generalitat i altres actors de la cooperació catalana pot anar en detriment del protagonisme dels actors locals als països socis.

En paral·lel, i per a superar les dificultats que s'han trobat en cicles anteriors per al desplegament de la modalitat concertada, es planteja introduir elements de concertació en el conjunt de l'acció bilateral.

Per la seva banda, la cooperació bilateral a iniciativa d'altres actors es planificarà de manera que no provoqui una dispersió dels recursos i s'orienti als objectius establerts en el Pla director. Això facilitarà la identificació d'elements de complementaritat en les agendes dels actors i els aproparà als espais de concertació que es vagin creant. Aquesta modalitat s'impulsarà mitjançant mecanismes de concurrència que siguin sensibles a la diversitat d'actors i contribueixin a llur arrelament en tot el territori català.

La cooperació bilateral directa es concentrarà en les actuacions en sectors i països amb més potencial per a involucrar gradualment, acompanyar o complementar altres actors. En aquest sentit, caldrà, en primer lloc, analitzar l'estat en què es troben les aliances del Govern amb administracions i societat civil a països socis i definir prioritats d'acord amb els recursos disponibles. Aquesta anàlisi considerarà com a elements clau per a determinar el suport bilateral directe el valor afegit que pugui aportar la Generalitat a partir de les experteses i experiències, el potencial per a apropar altres actors catalans o internacionals al procés i la contribució que es faci als objectius estratègics.

En tot cas, i donant continuïtat al caràcter participat de la cooperació de la Generalitat, la modalitat bilateral a iniciativa d'altres actors concentrarà com a mínim un 50% dels recursos que la Generalitat destini a cooperació al desenvolupament, i la modalitat bilateral concertada, un mínim d'un 10%, ja que són les que expressen més directament les iniciatives de la societat civil.

Finalment, la modalitat de cooperació multilateral s'utilitzarà d'una manera més estratègica que en cicles anteriors. Es concentrarà en iniciatives d'articulació d'actors directament adreçades als objectius específics del Pla i en la participació en espais multilaterals de definició d'agendes de desenvolupament i cooperació o per a promoure un nou multilateralisme.

Impulsar una cooperació tècnica orientada a la mobilització del coneixement i innovar en instruments de finançament per a adaptar-los a l'acompanyament de processos

En posar els instruments de què disposa la cooperació catalana al servei dels objectius i les prioritats establerts en el Pla, la cooperació tècnica esdevé d'especial rellevància per a avançar cap a un model intensiu en mobilització de coneixement, que té la voluntat d'acompanyar processos i donar-los suport més que no pas finançar la provisió de serveis. En tot cas, la cooperació tècnica del Govern haurà de respondre sempre a les necessitats i prioritats de desenvolupament identificades pels socis locals i a una demanda d'aquests per col·laborar.

Aquesta premissa és compatible amb una cooperació tècnica més horitzontal, que respongui a una relació entre socis. Ha de permetre posar en contacte experteses i experiències catalanes amb les de països socis per a enriquir-se mútuament. En aquest sentit, es donarà suport a les assistències tècniques i es buscarà que s'ubiquin en el marc de l'acompanyament a processos de canvi i que no siguin actuacions aïllades. Serà un dels elements que caldrà incloure en l'articulació d'actors que es promogui des de la Generalitat per mitjà dels clústers de cooperació i s'incorporarà en tots els marcs de col·laboració multiactor.

Les experteses i experiències que vehicularà la cooperació tècnica de la Generalitat poden provenir dels departaments i organismes del Govern, dels ens locals (Fons Català de Cooperació al Desenvolupament), de les universitats o de les organitzacions de la societat civil. Es potencia l'intercanvi entre homòlegs i, en el cas dels departaments i organismes de la Generalitat, es reforçarà en treball conjunt entre l'ACCD i la resta de departaments

La cooperació concertada estableix un pont entre la iniciativa pública de la Generalitat i les experteses i innovacions procedents de la societat civil que fa el seu desplegament adient per consolidar una cooperació amb valor afegit i elements distintius.

i organismes de la Generalitat i es desenvoluparan eines específiques que facilitin la participació de treballadors públics en les assistències tècniques.

D'altra banda, s'impulsarà l'adopció de nous instruments capaços de donar suport a processos liderats per agents locals a països prioritaris d'una manera sostinguda i flexible. Cal que siguin instruments que permetin certa agilitat per a identificar les oportunitats en temps real, sense que això impliqui renúncies quant a retiment de comptes i transparència. En aquest sentit, es farà una aposta per a impulsar els fons de dones als països socis com a mecanismes per a impulsar i apoderar els moviments i organitzacions locals i de base per a la igualtat de gènere.

També la modalitat d'iniciativa d'altres actors ha de dotar-se progressivament d'instruments que permetin donar suport a estratègies d'actuació a llarg termini de les entitats, i vincular, gradualment, les agendas de recerca-incidència-acció definides en el marc dels clústers de cooperació.

Finalment, cal destacar el compromís que el Govern manté amb el codesenvolupament per al proper cicle. Tot i que la Llei de cooperació el considera un instrument, el desplegament posterior en el Llibre verd i l'Estratègia de codesenvolupament han ampliat aquesta visió. Per mitjà del codesenvolupament, la Generalitat incorporarà el fet migratori als processos de desenvolupament, educació o incidència que acompanyi i als quals doni suport i assegurarà un paper actiu de les persones migrades, organitzades en col·lectius de nova ciutadania o en entitats mixtes. Aquesta dimensió estarà present, tal com preveu l'Estratègia de codesenvolupament, tant en la concreció de les prioritats geogràfiques i sectorials com en l'enfortiment de capacitats dels actors, i també en aplicació del principi de coherència de polítiques.

7.5

Impulsar la comunicació per al desenvolupament

Incorporar la comunicació com una eina estratègica al servei dels objectius del Pla director i, especialment, per a millorar el retiment de comptes i l'educació per al desenvolupament

S'impulsarà, d'una banda, la transparència i el retiment de comptes informant del que es fa, del per què i del com, per tal d'incrementar el grau de coneixement i comprensió de la cooperació que s'impulsa des de la Generalitat: els enfocaments, els objectius, els mecanismes, els resultats que es contribueix a assolir, i també la gestió de recursos.

De l'altra, en l'àmbit de l'EpD, especialment en l'àmbit de la sensibilització social i de la incidència política, la comunicació és una aliada fonamental a l'hora de treballar els continguts, les dades i els arguments en general, i avaluar l'eficàcia dels missatges i llur adaptació a les diferents audiències, així com als canals de comunicació. Des d'aquesta perspectiva, la comunicació s'orienta a transformar actituds des de la comprensió de les causes estructurals que originen les desigualtats en el gaudiment dels drets humans.

Per a avançar en aquesta direcció serà clau l'establiment d'aliances a l'interior de la Generalitat i amb altres actors que facin aportacions a la construcció i difusió de continguts. La DGCD facilitarà als departaments i organismes de la Generalitat eines i espais, alhora que reforça el paper de coordinació, vetllant també per la dimensió comunicativa de la coherència de polítiques per al desenvolupament.

Es treballarà conjuntament amb ONGD, universitats, sindicats i altres agents, catalans i dels països socis; per a la construcció conjunta de continguts es posarà en contacte aquests actors amb els mitjans de comunicació, convencionals i no convencionals, amb els quals la Generalitat establirà marcs de col·laboració estables. En aquest sentit, la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals esdevé òrgan de referència per a promoure la presència dels valors, els objectius i les actuacions de la cooperació al desenvolupament als mitjans. No obstant això, i per tal d'apropar els missatges a la ciutadania, es treballarà també amb mitjans locals coordinadament amb els municipis, agrupacions de municipis i, molt especialment, amb el Fons Català de Cooperació com a referent de la cooperació del món local.

Finalment, al llarg del cicle s'impulsarà la innovació en la comunicació, participant en iniciatives comunicatives d'abast europeu o internacional relacionades amb els objectius i fent un ús més eficient de les noves tecnologies. En aquest sentit, es promourà la presència a les xarxes socials i la consolidació de pàgines web de referència i recursos en línia.

7.6

Promoure la incidència global

Fer incidència en l'agenda internacional del desenvolupament amb la voluntat de democratitzar els espais i els debats i incorporar el discurs propi de la cooperació catalana en defensa dels drets humans, individuals i col·lectius, i l'equitat de gènere.

L'aplicació de l'enfocament de gènere i drets humans advoca per posar al centre les desigualtats, tant entre països com dins d'un mateix país, i d'acord amb totes les seves dimensions i interdependències, i també emplaça a fer una cooperació que contribueixi a corregir les pràctiques desiguals en el repartiment del poder que impedeixen el gaudi efectiu dels drets.

Fruit d'aquesta reflexió, es considera que la cooperació catalana no pot deixar de participar i fer incidència en els debats globals sobre el gaudi efectiu del dret al desenvolupament, molt especialment en els espais articulats per organismes de les Nacions Unides i per organitzacions internacionals no governamentals d'ajuda al desenvolupament.

En aquesta mateixa direcció, en un món policèntric i multipolar com l'actual, sorgeix la necessitat d'apostar per una governança democràtica de la globalització, especialment pel que fa als béns públics globals. Per la pròpia naturalesa global d'aquests béns (drets humans, salut internacional, pau, seguretat, medi ambient saludable, biodiversitat i patrimoni natural, treball digne i migracions, entre altres), la incidència directa de la Generalitat en els espais internacionals ha d'esdevenir un objectiu operatiu d'aquest pla, com ho ha estat en els plans predecessors.

Així, la política de cooperació vetllarà per fer un seguiment de tots aquests debats oberts i anirà definint

eixos per a una alineació crítica, a partir de l'agenda que es desprèn d'aquest pla director i que aposta per situar el gènere i els drets humans al centre dels processos de desenvolupament.

Pel que fa a l'agenda d'eficàcia de la cooperació al desenvolupament, impulsada des del CAD de l'OCDE, després d'anys de reclamar la presència dels governs descentralitzats en la seva construcció, el 2014 se'n va reconèixer la importància i la transcendència, amb l'acceptació com a membres de ple dret en el Comitè Directiu de l'Aliança Global per a la Cooperació al Desenvolupament Eficax. Aquest fet obre la porta a una major incidència en el debat global per a incloure els trets definitoris de la cooperació catalana.

En l'àmbit de l'Agenda Global del Desenvolupament impulsada per les Nacions Unides, que incorpora el debat sobre els ODS i el post-2015, Catalunya participa en la Xarxa Mundial de Ciutats i Governos Locals i Regionals per a l'Agenda post-2015 i Hàbitat III, impulsada per CGLU, per a obtenir un reconeixement d'aquests governs dins l'Agenda i tractar de «territorialitzar» llurs objectius, metes i indicadors. També participa en els processos intergovernamentals del post-Rio+20 per mitjà de la Xarxa de Governos Regionals pel Desenvolupament Sostenible (nrg4SD).

Aquests espais d'incidència, per la projecció i la transcendència que tenen, i per la seva coincidència amb els objectius geogràfics d'aquest pla (vegeu el capítol 6.2.2), tindran una atenció especial en aquest cicle de planificació.

D'una manera complementària a aquests espais més establerts, la cooperació catalana estarà atent als espais i debats internacionals en els quals la incidència permeti avançar en la consecució dels objectius estratègics dels drets humans de les dones i dels drets col·lectius dels pobles als quals fa referència aquest pla, des de la seva dimensió global, com és el cas de l'avaluació i la revisió de la implementació de la Plataforma d'Acció 2015 (Pequin+20).

08

GESTIÓ DEL CONEIXEMENT, PLANIFICACIÓ, SEGUIMENT I AVALUACIÓ

08

Gestió del coneixement, planificació, seguiment i avaluació

Posar en marxa instruments per a la gestió del coneixement que millorin els cicles de planificació, seguiment i avaluació i el connectin amb la praxi de la cooperació catalana

L'agenda de l'eficàcia de la cooperació al desenvolupament remarca especialment la necessitat d'incorporar les evidències i els aprenentatges que s'extreuen de la pràctica als exercicis de planificació estratègica. Per això es fa necessari vincular la gestió del coneixement a la planificació, el seguiment i l'avaluació, i evitar que esdevinguin exercicis desconnectats de la realitat.

En la societat del coneixement, la informació és un dels principals recursos de les organitzacions, ja que la correcta gestió del coneixement té una repercussió directa en l'eficàcia dels processos del desenvolupament. D'aquí sorgeix la necessitat i l'interès de la DGCD per a implementar estructures i mecanismes de captura, tractament i difusió de la informació, un procés en què les noves tecnologies prenen un paper protagonista.

La gestió del coneixement consisteix en la implementació de processos i mecanismes que tenen per objectiu que el coneixement individual i implícit que posseeixen els professionals passi a formar part del coneixement col·lectiu del capital intel·lectual explícit de l'organització.

És en aquest procés que el coneixement es converteix en un recurs i en un valor afegit que es considera clau per a la cooperació catalana. El Pla director iniciarà el procés per a crear les bases per a la gestió del coneixement, enteses com el conjunt de mètodes, pràctiques i tecnologies que faciliten la generació, l'anàlisi, la selecció, l'emmagatzematge i la compartició dels coneixements generats. S'iniciarà en l'ACCD i la DGCD i s'estendrà als departaments del Govern i als diferents actors de la cooperació.

L'agenda de l'eficàcia de la cooperació al desenvolupament remarca especialment la necessitat d'incorporar les evidències i els aprenentatges que s'extreuen de la pràctica als exercicis de planificació estratègica.

Amb el mateix objectiu es donarà un impuls renovat a l'avaluació, entesa com un procés de generació d'aprenentatge i de retiment de comptes útil per a la presa de decisions i que retroalimenti la planificació. En el proper cicle i a partir del desplegament gradual de les Directrius d'avaluació de la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, es consolidarà com un àmbit de treball prioritari de la cooperació catalana.

Es consideraran els documents estratègics elaborats en els cicles anteriors com un capital de la cooperació catalana i es treballarà per actualitzar, prioritzar i incloure els seus continguts en els successius plans anuals, amb atenció especial a les directrius d'avaluació, les directrius d'equitat de gènere, les directrius de sostenibilitat (en procés), les estratègies de país prioritari i l'estratègia multilateral.

Amb relació al seguiment i l'avaluació més operatius, l'acompanyament de processos, que és un dels senyals d'identitat d'aquest cicle de planificació, requereix un avenç i una relectura dels mecanismes de seguiment i d'avaluació orientats als resultats. Per aquest motiu en aquest cicle s'impulsaran iniciatives pilot que apliquin noves metodologies prenent com a punt de partida actuacions d'educació per al desenvolupament a Catalunya i línies d'actuació dins els clústers.

Una prioritat d'aquest període serà millorar la planificació, el seguiment i l'avaluació amb relació a les actuacions de les diverses unitats de govern que participen en la cooperació al desenvolupament des de la Generalitat: impuls a llur programació, formació tècnica, suport per a l'avaluació i, en general, el necessari per a contribuir, des d'aquestes funcions, a la qualitat i a l'eficàcia del conjunt de l'AOD.

Finalment, i pel que fa al seguiment i l'avaluació del mateix pla, en el capítol 10 s'estableixen els compromisos i les fites que han d'orientar la programació anual cap als objectius establerts i facilitar l'avaluació final. En aquest sentit, els plans i les memòries anuals han de reforçar llur paper com a mecanismes de seguiment a la implementació del Pla director.

09

RECURSOS I CAPACITATS

- 9.1. Recursos econòmics
- 9.2. Capacitats dels actors

9.1 Recursos econòmics

La cooperació al desenvolupament és una de les principals polítiques internacionals del país, i ha de permetre continuar avançant cap al reconeixement de Catalunya a l'exterior. Aconseguir una bona política pública de cooperació ens permetrà posicionar Catalunya dins del grup dels països que situen la llibertat i la democràcia com a valors fonamentals dels pobles i dels éssers humans.

És una eina cabdal per a establir relacions de solidaritat entre països i col·lectius del Nord i del Sud i impulsar la transformació social i política en benefici dels pobles i les persones.

Catalunya ha demostrat, al llarg de més de trenta anys, la seva solidaritat i el seu compromís envers la defensa dels drets humans. En el context actual, exigent i vigilant de la despesa pública, cal continuar treballant per tal d'assegurar que els principis i valors de la justícia siguin elements essencials per al nostre país, i cal fer-ho incorporant nous paràmetres i nous agents socials en les nostres estratègies.

Per a l'exercici del 2015, primer any d'aplicació del nou pla, el pressupost de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament s'ha establert en la quantitat de 8.610.545 euros, que representa un 38% d'increment respecte a l'exercici anterior. Per als següents anys que comprèn el Pla director (2016, 2017 i 2018), i mentre la situació financera de la Generalitat no sigui estable, el Govern, estableix la prioritat d'avançar en el compliment de la Llei de cooperació i orientar-se cap als volums d'AOD que s'hi preveuen mitjançant els compromisos següents:

1. Les partides pressupostàries del Govern en matèria de cooperació al desenvolupament s'incrementaran percentualment durant l'actual període de manera sostinguda amb l'objectiu d'assolir el 0,4% dels ingressos corrents incondicionats el 2018. No obstant això, es marcarà una xifra en milions d'euros d'increment anual al marge del percentatge establert.
2. Cada any, el pressupost de cooperació s'augmentarà com a mínim en les quantitats següents: 5 milions d'euros durant l'any 2016, 10 milions d'euros en l'exercici del 2017 i 10 milions d'euros en l'exercici del 2018. Aquest increment absolut es destinarà a l'ACCD, atès que els departaments calculen l'aportació respectiva en funció de la disponibilitat pressupostària, i no tenen partides específiques en aquesta matèria.
3. Mentre la Generalitat no disposi de la totalitat dels recursos que es generen a Catalunya, el percentatge de l'esforç que ha de dedicar a cooperació al desenvolupament s'haurà de ponderar en relació amb la resta d'administracions públiques finançades pels impostos dels ciutadans de Catalunya que destinen recursos a l'AOD.
4. El Govern es compromet a obrir un debat a la meitat de mandat sobre quin és el percentatge del 0,7% a cooperació al desenvolupament que pertoca a cada administració pública finançada amb els impostos dels ciutadans de Catalunya per a establir un repartiment equitatiu en funció de la càrrega competencial i el pes que tingui sobre el total.
5. En la mesura que la Generalitat comenci a recaptar tots els tributs dels catalans, haurà d'aprovar un calendari creïble i ambiciós per a assolir el 0,7% dels recursos amb relació al PIB a cooperació al desenvolupament en un termini acordat amb el sector.

9.2

Capacitats dels actors

Per a poder assolir uns objectius com els que es marca aquest pla per als propers quatre anys cal una millora, en paral·lel, de les capacitats dels actors públics i privats de la cooperació catalana.

Inicialment s'invertiran els esforços en l'enfortiment de les capacitats per a avançar en una cooperació basada en drets, especialment en els drets humans de les dones i en els drets col·lectius dels pobles, atès que són els objectius estratègics pels quals aposta aquest pla. Igualment, es reforçaran les capacitats per a aplicar l'enfocament basat en gènere i drets humans. El personal de l'ACCD, i també altres organismes i unitats que executen AOD a la Generalitat de Catalunya, disposaran així del coneixement necessari per a poder aplicar adequadament els elements que emanen de l'enfocament estratègic d'aquest pla.

Aquest procés d'enfortiment de les capacitats s'adreçarà especialment a les ONGD, principals executores de l'AOD catalana, i incorporarà també les organitzacions de persones migrades o les organitzacions mixtes que vulguin participar en la política de cooperació. Així, en aquest cicle de planificació es vetllarà per acompanyar les entitats i perquè les que ho creguin convenient tinguin les eines necessàries per a treballar d'acord amb el gènere i els drets humans.

Igualment, es reforçaran les capacitats d'altres actors amb responsabilitats, com ara les empreses o els mitjans de comunicació, perquè entenguin i adoptin un enfocament basat en els drets humans i en el gènere

en llur actuació ordinària, amb el propòsit d'impulsar una cooperació de país que impliqui d'una manera transversal tots els agents, encara que no siguin actors de cooperació al desenvolupament.

En un món cada cop més interconnectat, per a accedir als diversos fons de finançament és necessari l'establiment d'aliances internacionals. Des de l'ACCD i la DGCD s'impulsaran estratègies d'acord amb el debat actual de revisió del finançament de les polítiques de cooperació al desenvolupament per tal d'incrementar la sostenibilitat de les accions i el compromís dels diferents actors. En aquest sentit, seran determinants el foment i la consolidació de partenariats amb altres agents internacionals de referència i prestigi.

Així mateix, es fa necessari l'establiment d'aliances per a accedir a informació i ampliar capacitats d'actuació i finançament internacional. Per aquest motiu, des de l'ACCD i la DGCD s'impulsaran estratègies en aquesta direcció que incrementin el grau de cofinançament de les actuacions per mitjà de partenariats sòlids entre actors que es comprometen a donar-hi suport.

Pel que fa a les capacitats organitzatives, l'enfocament de gènere fa una remarca especial en l'impuls del canvi en la cultura organitzativa dels mateixos organismes que promouen la igualtat de gènere en la cooperació al desenvolupament. En aquest sentit, l'ACCD i la DGCD impulsaran canvis en la cultura de l'organització d'acord amb les directrius d'equitat entre les dones i els homes i donaran suport al canvi organitzatiu en pro de l'equitat de la resta d'actors de la cooperació de la Generalitat de Catalunya.

10

COMPROMISOS I FITES DEL PLA DIRECTOR

En aquest apartat es concreten els compromisos assumits pel Govern al llarg del document del Pla director d'acord amb les fites per al cicle. Per a cadascuna d'aquestes fites s'enumeren els resultats que han de permetre assolir-les i que els plans anuals successius s'encarregaran de detallar i programar.

10

Compromisos i fites del Pla director

01

S'ha aplicat l'enfocament estratègic de gènere i drets humans a tot el cicle de la política de cooperació al desenvolupament.

1. La majoria d'actuacions promogudes responen a l'enfocament estratègic establert en el Pla director, d'acord amb els criteris i mecanismes que es defineixen per a aplicar-lo.
2. S'han revisat les directrius d'equitat de gènere segons l'enfocament estratègic i s'implementa un nou pla d'acció per a aplicar-les.
3. S'han aprovat les directrius de sostenibilitat en la cooperació adaptant-les a la resta de directrius i als continguts del Pla director i s'han posat en marxa les actuacions prioritàries que se'n deriven.

02

S'ha promogut una cooperació al desenvolupament participativa, coherent i transparent.

4. S'han promogut noves activitats en els actuals espais de participació i amb relació a la gestió del coneixement.
5. S'han promogut noves eines per a afavorir l'apropiació del Pla director pels departaments del Govern.
6. S'han establert nous mecanismes de transparència i de retiment de comptes que incorporen totes les seves actuacions.

03

S'han posat al centre de la política de cooperació al desenvolupament els drets humans de les dones i els drets col·lectius dels pobles.

7. S'han desplegat noves línies de col·laboració amb l'Institut Català de les Dones i l'Institut Català Internacional per la Pau.
8. S'han creat convenis de col·laboració amb entitats o moviments que impulsin projectes en defensa de la governança democràtica i els drets col·lectius, els drets de les dones i el foment de la pau.
9. S'han promogut iniciatives adreçades a cadascun dels objectius específics del Pla director.
10. Un 80% de les actuacions promogudes per l'ACCD incorporen algun dels dos objectius estratègics previstos: drets humans de les dones i drets col·lectius dels pobles.
11. S'han impulsat, des de la DGCD, nous mecanismes per tal que el conjunt d'actuacions de cooperació impulsades per departaments i organismes de la Generalitat s'adrecin progressivament als objectius estratègics previstos.
12. S'han establert convenis de col·laboració amb entitats que tenen com a fonament la defensa dels drets col·lectius dels pobles.

04

S'han focalitzat les actuacions en els països prioritaris del Pla director.

13. La modalitat concertada de cooperació es concentra majoritàriament als països amb presència permanent de l'ACCD.
14. S'ha reforçat la presència de la cooperació catalana en països socis per mitjà de les delegacions de l'ACCD i d'aliances amb altres administracions.
15. S'ha establert una línia de suport a actuacions en països amb crisis de llarga durada.

05

S'ha impulsat una acció coordinada i coherent de govern pel que fa als objectius del Pla director.

16. S'han facilitat instruments i recursos als departaments i organismes de la Generalitat per a la planificació de llurs actuacions de cooperació al desenvolupament d'acord amb el Pla director.
17. S'ha convidat a participar des de l'inici els departaments i organismes de la Generalitat en els clústers de cooperació impulsats per l'ACCD.
18. S'han fet informes d'anàlisi i s'han posat en marxa accions per a promoure la coherència de polítiques per al desenvolupament d'altres polítiques i actuacions de la Generalitat amb dimensió exterior.
19. S'han dut a terme missions conjuntes amb agendes compartides en tots els espais on coincideixen diversos departaments i unitats de govern amb un impacte en desenvolupament: espais multilaterals, Pequín+20, missions en països socis, etcètera.
20. S'han incorporat criteris d'economia social i solidària, que segueixin els valors de la cooperació catalana, aquí expressats, en els processos de contractació de béns i serveis de la Generalitat.

06

S'ha promogut la complementarietat entre el desenvolupament, l'acció humanitària i l'EpD per a l'assoliment dels objectius estratègics.

21. S'han reforçat els mecanismes de coordinació i col·laboració entre l'ACCD i el Departament d'Ensenyament; el Departament d'Economia i Coneixement, per mitjà de la Secretaria d'Universitats i Recerca, i el Departament de Benestar Social i Família, per mitjà de la Direcció General de Joventut i l'Institut Català Internacional per la Pau.
22. S'ha avançat en la promoció d'una presència estructurada i transversal de l'educació per al desenvolupament en el currículum educatiu a Catalunya en l'educació en tots els nivells educatius, tot potenciant accions educatives de servei a la comunitat.
23. S'ha avançat en l'impuls de la formació del professorat en EpD, mitjançant mecanismes de formació permanent.
24. S'ha promogut l'EpD en l'àmbit de l'educació no formal, especialment en l'àmbit de l'associacionisme educatiu.
25. S'han previst, en cada pla anual, campanyes que sensibilitzin, formin o influèncin la societat catalana i el Govern amb relació als processos que s'acompanyen en països socis o en l'àmbit internacional.
26. S'han impulsat accions d'incidència d'acord amb l'EBDH dirigides als titulars d'obligacions, i també als titulars de responsabilitat d'acord amb la legalitat internacional.
27. S'ha fomentat la participació catalana en xarxes locals i internacionals d'incidència política i espais institucionals de debat relacionats amb els objectius estratègics del Pla director i a favor d'un multilateralisme eficaç.
28. S'ha incrementat la presència catalana en fòrums internacionals de recerca vinculada als objectius estratègics del Pla.
29. S'ha promogut un projecte de recerca, com a mínim, dirigit a cadascun dels objectius estratègics del Pla.
30. S'han fomentat actuacions conjuntes entre universitats i centres de recerca i ONG.
31. S'ha concentrat un mínim del 20% dels recursos de la Generalitat en matèria de cooperació al desenvolupament a actuacions d'educació per al desenvolupament.

07

S'han adaptat les modalitats i els instruments de cooperació al servei dels objectius estratègics.

- 32. Es disposa d'un instrument de finançament flexible i transparent vinculat als clústers de cooperació que respongui a la modalitat concertada de cooperació.
- 33. S'han habilitat fons per a promoure l'acció d'organitzacions, moviments i xarxes de dones i feministes.
- 34. Les convocatòries de subvencions d'actuacions a iniciativa d'altres actors incorporen criteris que faciliten l'acompanyament a processos i orienten a l'enfocament i a objectius estratègics d'aquest pla.
- 35. S'ha vehiculat un mínim del 50% dels recursos de la Generalitat en matèria de cooperació al desenvolupament per mitjà de la modalitat bilateral a iniciativa d'altres actors.
- 36. S'ha vehiculat un mínim del 10% dels recursos de la Generalitat en matèria de cooperació al desenvolupament per mitjà de la modalitat bilateral concertada.

08

S'han impulsat aliances estratègiques per al desenvolupament, com els clústers de cooperació.

- 37. S'han definit els criteris per a la creació d'un clúster de cooperació.
- 38. S'ha impulsat la creació d'un clúster al voltant de les prioritats sectorials definides en el Pla director i amb la participació dels diferents actors de cooperació, d'agents de recerca, incidència, cooperació en el terreny i sensibilització, entre altres.
- 39. S'ha creat, a l'ACCD, una unitat de treball encarregada d'analitzar i operativitzar les oportunitats per a la participació, l'impuls o la dinamització de clústers de cooperació.

09

S'ha potenciat la comunicació com a objectiu i eina estratègica al servei dels objectius del Pla director.

- 40. S'ha elaborat un pla de comunicació d'acord amb els objectius dels plans anuals.
- 41. S'ha impulsat una experiència pilot de presència de la cooperació en mitjans de comunicació locals i comarcals amb tots els actors, especialment amb les administracions locals.
- 42. S'han impulsat campanyes conjuntes amb els actors de la cooperació catalana, establint incentius en les convocatòries de concurrència pública o mitjançant convenis específics.

10

S'ha contribuït a la defensa dels drets humans, individuals i col·lectius, i a l'equitat de gènere per mitjà de la incidència en les agendes internacionals de cooperació al desenvolupament i de desenvolupament.

- 43. La Generalitat aporta continguts i participa en el seguiment i la revisió de l'agenda d'eficàcia de la cooperació al desenvolupament, d'acord amb l'enfocament i els objectius del Pla director.
- 44. La Generalitat haurà participat en el debat sobre ODS i el post-2015 d'acord amb l'enfocament i els objectius del Pla director.
- 45. La Generalitat haurà participat en el debat Pequín+20 en coordinació amb la societat civil organitzada.

11

S'ha impulsat la gestió del coneixement per a millorar el cicle de la política de cooperació al desenvolupament.

46. S'implanten sistemes de gestió de la informació que permeten disposar d'una base de dades de la cooperació que s'impulsa des de la Generalitat.
47. Els plans i les memòries anuals de la cooperació catalana despleguen progressivament els continguts d'aquest pla director i inclouen plans operatius de l'ACCD i dels principals departaments i organismes que participen en la política.
48. S'han fet avaluacions d'actuacions de cooperació bilateral directa, a iniciativa d'altres actors i concertada, i s'han compartit els resultats amb els actors de la cooperació catalana, amb especial atenció a l'intercanvi de lliçons apreses amb el Fons Català de Cooperació, com a referent de la cooperació del món local a Catalunya.

12

S'han enfortit les capacitats tècniques i organitzatives dels agents de cooperació.

49. S'han creat instruments de capacitació al voltant de l'enfocament estratègic orientats a la formació a l'interior de l'ACCD, a l'interior del Govern i en els agents de cooperació.
50. S'han habilitat espais de formació específics per a millorar les capacitats dels actors i s'han coordinat continguts per tal d'aprofitar altres espais, com els que es despleguen del Pla de formació del voluntariat de Catalunya, entre altres.
51. S'ha implementat un pla formatiu dirigit a les entitats de Catalunya en col·laboració amb la Coordinadora d'ONGD i altres Moviments Solidaris de Lleida, la Coordinadora d'ONG Solidàries - CeDRe, la Coordinadora d'ONG de Tarragona i la Federació Catalana d'ONG.
52. S'han enfortit les capacitats dels actors catalans de cooperació per a identificar i aprofitar instruments de finançament internacional, amb una atenció diferenciada a la diversitat del teixit social.
53. S'han enfortit les capacitats dels actors implicats en el model català de codesenvolupament per a treballar d'una manera concertada, aplicar un enfocament basat en gènere i drets humans i aprofitar els instruments de finançament internacional existents en aquest àmbit.
54. S'ha acompanyat —i col·laborat amb— el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament en l'enfortiment de capacitats dels ens locals, per tal que la iniciativa local continuï sent un tret distintiu d'una cooperació al desenvolupament catalana propera a la ciutadania.

11 RESUM EXECUTIU

El Pla director de cooperació al desenvolupament 2015-2018 de la Generalitat de Catalunya és el principal instrument de planificació estratègica d'aquesta política pública i obre el quart cicle de planificació des de l'aprovació a Catalunya, al 2001, de la Llei de cooperació.

El Pla fixa, d'acord amb el que estableix la Llei, els principis i valors que inspiren i impregnen aquesta política pública, les prioritats geogràfiques i sectorials del període, els objectius estratègics, els resultats, i també els recursos humans, materials, econòmics o de gestió necessaris per a la seva consecució.

Els continguts del Pla s'estructuren en deu capítols que responen a quatre blocs de continguts: un primer bloc conté els capítols referits al context, les oportunitats i els reptes de la cooperació catalana; la visió i la missió d'aquesta política pública, l'enfocament estratègic adoptat i els principis i valors que la impregnen. El segon bloc conté els capítols referits als esforços de concentració geogràfica i sectorial de la cooperació al desenvolupament promoguda des del Govern. El tercer bloc fa referència a la proposta d'implementació que ha d'ajudar a desplegar les prioritats prèviament definides. Finalment, un darrer bloc de capítols estableix les prioritats de planificació, seguiment i avaluació estratègica d'aquesta política pública, les capacitats i els recursos dels quals cal dotar per a una bona implementació i, en darrer terme, els compromisos i les fites que s'assumeixen per als propers quatre anys.

A continuació es destaquen les idees més rellevants de cadascun dels capítols.

OPORTUNITATS I REPTES EN UN CONTEXT CANVIANT

L'anàlisi del context català i internacional és determinant per a entendre les apostes estratègiques que es fan per al cicle. En l'àmbit català es tenen en compte les dificultats que els darrers anys han patit la política de cooperació i els actors que hi participen, però també l'oportunitat que significa el procés de transició nacional que viu el país per a realçar-ne el valor.

En l'àmbit internacional, coincideixen diferents processos de revisió de les agendes de desenvolupament i cooperació (ODS, post-2015, Pequín+20). Molts d'aquests debats convergeixen en la identificació dels reptes globals i apunten temes clau per a acarar-los: posar el focus en les desigualtats, assumir nous compromisos més enllà de la gestió de l'AOD, plantejar el desenvolupament en termes de drets i acarar amb més determinació l'equitat entre homes i dones.

VISIÓ I MISSIÓ

De l'anàlisi del context s'extreu una lectura renovada de la missió i la visió de la política de cooperació de la Generalitat:

Visió

Catalunya, país compromès i responsable, aspira a un món més lliure, just, igualitari, sostenible, equitatiu i en pau, on els drets humans, individuals i col·lectius, siguin respectats, protegits i garantits.

Missió

En coherència amb els principis i els valors que deriven de la Llei, la missió d'aquesta política pública és promoure el desenvolupament humà sostenible impulsant processos de democratització, bon govern, foment de la pau i el ple gaudi dels drets humans de les dones i els homes, considerant les persones com a titulars de drets i les administracions com a titulars d'obligacions.

A aquest efecte, el Govern continuarà aplicant en totes les polítiques públiques un enfocament de gènere i drets humans, que consideri els drets individuals i col·lectius, per a la transformació de les desigualtats.

ENFOCAMENT ESTRATÈGIC: GÈNERE I DRETS HUMANS PER A UN DESENVOLUPAMENT HUMÀ SOSTENIBLE

En aquest capítol s'exposa el marc analític i conceptual que adopta la cooperació del Govern i que ha d'impregnar el conjunt d'actuacions que s'acompanyin per tal que siguin transformadores. S'assumeix el paradigma de desenvolupament humà sostenible entenent que la «humanització» real del desenvolupament passa per entendre'l en termes de drets i d'equitat de gènere. L'enfocament basat en drets humans posa el focus en la discriminació en els processos de desenvolupament perquè confronta les pautes persistents de desigualtats en l'exercici dels drets. Al seu torn, l'enfocament de gènere posa el focus en l'equitat entre dones i homes i en la discriminació que pateixen les dones en els processos de desenvolupament. És des d'aquest plantejament que ambdós enfocaments es troben i es complementen i, tractats d'una manera integral, permeten apoderar les persones, enfortir llurs capacitats i adreçar-se a les causes que creen desigualtats.

UNA COOPERACIÓ PARTICIPATIVA, COHERENT I TRANSPARENT

Encara en la definició i actualització del model de cooperació que es vol impulsar des del Govern, el Pla assumeix el conjunt de principis fixats en la Llei de cooperació i en destaca aquests tres per la rellevància que tenen amb relació als reptes descrits i l'enfocament estratègic adoptat. D'aquesta manera, es reforcen elements distintius de la cooperació catalana dels quals es desprenen eixos de treball concrets per a aquest cicle.

OBJECTIUS DEL PLA DIRECTOR

En aquest capítol es detallen les prioritats sectorials i geogràfiques de la cooperació del Govern.

Amb relació a les prioritats sectorials (objectius quant als drets), s'assumeix un compromís de focalització progressiva que ha de contribuir a incrementar l'eficàcia, el valor afegit i el treball concertat entre actors. D'acord amb això, s'identifiquen com a objectius estratègics els drets humans de les dones i els drets col·lectius dels pobles.

Pel que fa als drets humans de les dones, s'estableixen cinc àmbits sectorials: drets civils i polítics (centrat en l'apoderament polític); drets econòmics, socials i culturals (centrat en la salut, l'educació, l'apoderament econòmic i els drets laborals); dret a la pau i a una vida lliure de violències; sostenibilitat ambiental, i reptes globals del desenvolupament sostenible. No es tracta, per tant, d'una agenda de drets exclusius de les dones sinó que focalitza les actuacions al voltant de la seva plena participació i l'atenció a les vulneracions de drets que pateixen d'una manera agreujada. Aquest focus s'entén com a camí i requisit per al desenvolupament de tota la comunitat.

Pel que fa als drets col·lectius dels pobles, es prioritza una agenda en què la titularitat dels drets correspon als pobles, i es concreta en dos àmbits sectorials: els drets lingüístics i culturals dels pobles i el dret dels pobles a decidir democràticament el propi futur per mitjà de la participació.

Aquests dos objectius estratègics han de permetre vehicular i fer convergir progressivament les capacitats i les sensibilitats dels diferents actors que participen en la política pública de cooperació del Govern.

Amb relació a les prioritats geogràfiques (objectius quant als territoris) el Pla pren com a punt de partida no excloent ni exclusiu els onze països prioritaris del cicle anterior (Nicaragua, Guatemala, El Salvador, Bolívia, Colòmbia, Equador, el Marroc, el Sàhara Occidental, el Senegal, Moçambic i Palestina), hi afegeix Gàmbia i Tunísia i fa un esment especial a la població refugiada kurda. Es preveu una focalització progressiva dels processos d'acompanyament que requereixin una presència permanent de la cooperació catalana en el terreny.

En tot cas, la dimensió geogràfica del Pla té en compte, d'acord amb les recomanacions de la localització de l'agenda del desenvolupament post-2015, l'articulació territorial dels processos de desenvolupament. S'acompanyaran estratègies de desenvolupament locals i regionals participades pels agents del territori en el marc de la governança multinivell.

PROPOSTA D'IMPLEMENTACIÓ

En aquest capítol es despleguen els sis elements que han de caracteritzar la manera com la Generalitat fa cooperació al desenvolupament d'acord amb els reptes identificats, l'enfocament estratègic basat en el gènere i els drets humans i els principis de participació, coherència i transparència:

- **Impulsar una acció coordinada i coherent de govern.** S'estableixen eixos de treball per a alinear la cooperació que es fa des de tots els departaments amb els objectius del Pla director i promoure la coherència de tota l'acció exterior del Govern amb els principis, els valors i els objectius de la política de cooperació per al desenvolupament.
- **Treballar d'una manera més integrada el desenvolupament, l'acció humanitària i l'educació per al desenvolupament.** S'aposta per millorar la coordinació i la retroalimentació entre les actuacions pròpies de cadascuna d'aquestes línies, reforçar la qualitat de l'EpD i impulsar, dins d'aquesta, el desplegament de la recerca i la incidència.
- **Impulsar noves aliances per al desenvolupament: clústers de cooperació.** Es preveu posar en marxa marcs de col·laboració estables entre actors i socis de la cooperació catalana sobre la base del valor afegit de cadascú i per a la consecució d'objectius compartits.
- **Adaptar les modalitats i els instruments a l'enfocament estratègic.** Es reforça el suport a la iniciativa d'altres actors i es fa una aposta per posar en marxa mecanismes de concertació i impulsar la cooperació tècnica orientada a la innovació i la mobilització de coneixement.
- **Impulsar la comunicació per al desenvolupament.** S'incorpora la comunicació com una eina estratègica per a millorar el retiment de comptes i l'educació per al desenvolupament.
- **Impulsar la incidència global.** Es dóna valor i es promou la incidència del Govern en la definició de l'agenda de desenvolupament, per a democratitzar els debats i introduir-hi l'equitat de gènere i els drets humans.

GESTIÓ DEL CONEIXEMENT, PLANIFICACIÓ, SEGUIMENT I AVALUACIÓ

Es posaran en marxa nous sistemes d'informació per a millorar la gestió del coneixement. D'aquesta manera, i amb un impuls renovat a l'avaluació, es reforcen l'aprenentatge continu i la retroalimentació entre reflexió i acció. D'altra banda, s'aposta per millorar la planificació i el seguiment anuals i per posar-los en relació amb els continguts del Pla director. En aquest sentit, el capítol 10, Compromisos i fites, ha d'ésser la guia que faciliti la planificació, el seguiment i l'avaluació final del grau de consecució dels objectius del Pla.

RECURSOS I CAPACITATS

Aquest capítol recull el compromís del Govern d'incrementar d'una manera progressiva el pressupost destinat a cooperació al desenvolupament amb l'objectiu d'arribar al 0,4% dels ingressos corrents incondicionats de la Generalitat l'any 2018. Al mateix temps, s'estableix un mínim de creixement anual del pressupost de l'ACCD en xifres absolutes. En paral·lel, i en línia amb la idea que el Govern exerceix altres funcions afegides a les de finançador, es fa una aposta per enfortir les capacitats dels actors catalans de cooperació i oferir formació adaptada a les necessitats dels diferents actors en temàtiques clau per a la implementació del Pla director.

Sigles i acrònims

ODS	Objectius de desenvolupament sostenible
ODM	Objectius de desenvolupament del mil·lenni
AOD	Ajuda oficial al desenvolupament
PNUD	Programa de les Nacions Unides per al desenvolupament
OCDE	Organització per la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics
ONU	Organització de les Nacions Unides
EBDH	Enfocament basat en els drets humans
CEDAW	Convention to Eliminate All Forms of Discrimination Against Women / Convenció per a l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones.
CPD	Coherència de polítiques al desenvolupament
DGCD	Direcció General de Cooperació al Desenvolupament
ONGD	Organització no governamental per al desenvolupament
DESC	Drets econòmics, socials i culturals
DRR	Reducció del risc de desastres (en les sigles en anglès)
FSM	Fòrum Social Mundial
ACCD	Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament
EpD	Educació per al desenvolupament
CAD	Comitè d'Ajut al Desenvolupament
OCDE	Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics
CGLU	Ciutats i Governes Locals Units

Annex 1.

Sistemes i mecanismes de protecció dels drets humans

SISTEMES UNIVERSALS DE PROTECCIÓ

MECANISMES CONVENCIONALS

Declaració universal dels drets humans			
ICERD	Convenció internacional per a l'eliminació de totes les formes de discriminació racial	1965	Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació Racial (CERD)
ICCPR	Pacte internacional de drets civils i polítics	1966	Comitè de Drets Humans (CCPR)
ICESCR	Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals	1966	Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals (CESCR)
CEDAW	Convenció per a l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones	1979	Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació contra les Dones (CEDAW)
CAT	Convenció contra la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants	1984	Comitè contra la Tortura (CAT)
CRC	Convenció sobre els drets de la infància	1989	Comitè dels Drets dels Nens (CRC)
ICMW	Convenció internacional sobre la protecció dels drets de tots els treballadors migratoris i dels seus familiars	1990	Comitè per a la Protecció de tots els Treballadors Migrats i les seves Famílies (CMW)
CPED	Convenció Internacional per a la protecció de totes les persones contra les desaparicions forçoses	2006	Comitè contra les Desaparicions Forçoses (CED)
CRPD	Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat	2006	Comitè pels Drets de les Persones amb Discapacitat (CRPD)

MECANISMES NO CONVENCIONALS

- Procediments especials: 37 temàtics i 14 geogràfics
- Examen periòdic universal
- Procediment de queixes

SISTEMES REGIONALS DE PROTECCIÓ DE DRETS HUMANS

SISTEMA EUROPEU

- Tribunal Europeu de Drets Humans
  - Consell d'Europa i els seus tractats
  - Unió Europea: Tribunal de Justícia de la Unió Europea i Agència Europea de Drets Fonamentals
-

SISTEMA INTERAMERICÀ

- Comissió Interamericana de Drets Humans
  - Tribunal Interamericà de Drets Humans
-

SISTEMA AFRICÀ

- Comissió Africana de Drets Humans i dels Pobles
- Tribunal Africà de Drets Humans i dels Pobles

Annex 2. Nota metodològica

El Pla director de cooperació al desenvolupament 2015-2018 és el resultat d'un procés de reflexió i consulta impulsat entre els mesos de maig i novembre de 2014 per la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament, d'acord amb els termes de la Llei 26/2001, de cooperació al desenvolupament.

En un primer moment, es van identificar les fases que calia seguir, els actors que calia incorporar-hi i els espais de consulta i participació. Aquesta metodologia va ésser validada per la Comissió Executiva del Consell de Cooperació per a implicar-hi el conjunt d'actors des d'un inici i n'ha guiat tot el procés d'elaboració.

A la fase de diagnosi es van fer la lectura i l'anàlisi de la documentació rellevant (avaluació del Pla director anterior, documents estratègics d'altres cooperacions), es van realitzar més de cinquanta entrevistes en profunditat a actors rellevants, es van encarregar quatre informes externs sobre elements clau de la proposta, es va constituir un grup assessor amb la participació de vint experts que van mantenir cinc reunions de treball i es va celebrar una sessió monogràfica del Consell de Cooperació al Desenvolupament.

Amb la sistematització de tota aquesta informació, en la següent fase es van identificar les línies mestres del Pla, que es van presentar i debatre als òrgans de coordinació, consulta i participació, amb el grup assessor i en set sessions de treball més amb els principals actors de la cooperació catalana (Aliança per la Infància, universitats catalanes, Comitè Català d'Ajut Humanitari d'Emergència, Coordinadora d'ONG Solidàries de Girona, Lafede.cat – Organitzacions per la Justícia Global, Coordinadora d'ONGD i altres Moviments Solidaris de Lleida i sindicats).

A partir d'aquestes línies i de les opinions recollides en les sessions, es va redactar un primer esborrany de Pla director que va ésser enviat als òrgans de coordinació i col·laboració i als òrgans consultius de la cooperació catalana d'acord amb la Llei de cooperació per a obrir el període de presentació d'esmenes. En la seva majoria van ésser acceptades totalment o parcialment en considerar que enriqueixen i milloraven el text. La versió del text resultant va ésser dictaminada favorablement per part d'aquests òrgans al mes de novembre, i a continuació es va iniciar el procés d'adopció de l'acord per part del Govern i la posterior remissió al Parlament de Catalunya.

Palau del Parlament, 22 d'abril de 2015

La secretària de la Comissió
Lorena Vicioso Adria

El president de la Comissió
Jordi Solé i Ferrando

